

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_200369

UNIVERSAL
LIBRARY

‘ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಸೂಕ್ತಿಮುಕ್ತಾವಳಿ’
ಮಹ. ೧೨.

D A M I N E E .

ದಾ ಮಿ ನಿ

ಎಮ್. ವಿ. ಶಾಸ್ತ್ರಿ.

ಉಡುಪಿ

ಶ್ರೀ “ಸದಾನಂದ” ಮುದ್ರಾಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ
ಮು. ನರ್ಸಿಂಹಮಲ್ಯರಿಂದ ಮುದ್ರಿತವಾದುದು.

1914.

(Rights Reserved.)

[ಚಲಿ: ೦-2-೦.

ಶ್ರೀ. ವಿ. ರಾವ್ ಕಂಪೆ

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಜ್ಞಾನಸಾಂಗಲು, ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ

Preface.

ಪೀಠಿಕೆ.

“ಮಾಧವೀಲತಾ” ಗ್ರಂಥಕರ್ತೃಗಳಾದ ಸಂಜೀವಚಂದ್ರ ಚಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯರು ಕರ್ಣಾಟಕದೇಶಸ್ಥರಿಗೆ ಅಪರಿಚಿತರಲ್ಲ. ದಿವಂಗತ ಶ್ರೀಯುತ ಬಿ. ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರು ಅವರ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡನ್ನು ಪರಿವೃತ್ತೀಕರಿಸಿ, ಮುಂದಿರಿಸಿ, ಮಹೋಪಕಾರವಾಡಿರುವರು. ಸಾಹಿತ್ಯಸಮ್ರಾಜರಾದ ಬಂಕಿಮಚಂದ್ರರ ಸಹೋದರರಾದ ಈ ಗ್ರಂಥಕರ್ತೃಗಳ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ವಂಗಸಮಾಜದಲ್ಲಿಯೂ ಆದರಣೀಯಗಳಾಗಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡಿಯೇನಿದೆ? ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಈ “ದಾಮಿನಿ”ಯನ್ನು, ಗ್ರಂಥಪ್ರಕಾಶಕರಾದ “ವಸುಮತೀ” ಸಂಪಾದಕರ ಅನುವೋದನದೊಡನೆ, ಕನ್ನಡಿಗರ ಸರಸಾವಲೋಕನಕ್ಕಾಗಿ, ಕನ್ನಡಿಸಿರುವೆನು. ಇದೊಂದು ಶೋಕಪರ್ಯವ ಸಾಯಿಯಾದ ಸಾಂಸಾರಿಕಚಿತ್ರ.

ಇದನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ ಮುದ್ರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಸಹಾಯವಾಡಿದ “ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಸೂಕ್ತಿ” ಪ್ರಕಾಶಕರ ಮಹೋಪಕಾರ ಚಿರಸ್ಮರಣೀಯವಾಗಿರುವುದು.

ಬೆಂಗಳೂರು.

ಸಜ್ಜ ನವಿಧೇಯ,
ಪರಿವರ್ತನಕಾರ.

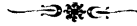
|| ತ್ರೀನಿವಾಸಾಯ ವಮಃ ||

Daminee.

ದಾಮಿನಿ.

ಪ್ರಥಮಪರಿಚ್ಛೇದ.

ಅದಿಷ್ಟೋ ಕಾಲದ ಮಾತು. ಒಂದು ದಿನ, ಸಂಜೆಯ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ, ಏಳು ವರ್ಷದ ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗಿ ಭಾಗೀರಥಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ ಸಿಂದು, ಅನಿಮಿಷನಯನಗಳಿಂದ, ಆ ತೇಲುತ್ತಿರುವ ತರಂಗತಾಟಿತವಾದ ದೀಪಮಾಲೆಯನ್ನು ನೋಡುನೋಡುತ್ತೆ, ಹಾಗೆಯೆ ಹಿಂದೆ ಒರುತ್ತಿದ್ದ ವೃದ್ಧಿಯೊಬ್ಬಳನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ,--“ಅವ್ವಾ! ನನ್ನ ದೀಪವು ತೇಲಹೋಯಿತಲ್ಲ!”--ಎಂದಳು. “ಹೋಗಲ; ಬಡು. ಇನ್ನು ಮನೆಗೆ ನಡೆ, ಕತ್ತಲೆಯಾಯಿತು!”--ಎಂದು ಅವ್ವನು ಹೇಳಿದರೂ. ಕೇಳದೆ,--“ತಾಳು! ಇನ್ನೂ ಕೊಂಚ ನೋಡುವ!”--ಎಂದು ಹುಡುಗಿ ಮಾತ್ರ ಹಾಗೆಯೆ ಸಿಂದೇ ಇದ್ದಳು.

ಹುಡುಗಿಯ ಹೆಸರು ದಾಮಿನಿ. ಹಗ್ಗುಮುದುಕಿಯಾದ ಆ ತಾಯಿ ತಾಯಲ್ಲದೆ, ದಾಮಿನಿಗೆ ಇನ್ನಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಇಂದು, ಅಚ್ಚಿಯೊಡನೆ ಒಂದು, ಇದೇ ಮೊದಲು, ತನ್ನ ದೀಪವನ್ನು ತೇಲಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು. ದೀಪವು ತೇಲಹೋಯಿತು. ಇತರ ಬಾಲಕೆಯರಂತೆ, ಅವಳು ನಗಲಿಲ್ಲ. “ನನ್ನ ದೀಪವು ಹೋಗುತ್ತಿದೆ. ನೋಡು!”--ಎಂದು ಆಹ್ಲಾದದಿಂದ ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಸಖಿಯರಿಗೆ ಪ್ರದರ್ಶನಮಾಡಿಸಿ ಲಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಗಂಭೀರಭಾವದಿಂದ, ನಟ್ಟ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ಅದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು;--ಅಷ್ಟೆ.

ತುಂಬಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಆ ನದಿಯಲ್ಲಿ ದಾಮಿನಿಯ ದೀಪವು ಏಕಾಕಿಯಾಗಿ ತೇಲಹೋಗತೊಡಗಿತು. ಸ್ವತಃ ದಾಮಿನಿಯೇ ತನ್ನ ದೀಪವನ್ನು ತೇಲಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು ಈಗಳನ್ನು ಉಪಾಯವಿಲ್ಲ!--“ಹೇ ಜಗದೀಶ್ವರ! ನನ್ನ ದೀಪವನ್ನು ಕಾಪಾಡು!”--ಎಂದು ಕಾತರಹೃದಯದಿಂದ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥಿಸತೊಡಗಿದಳು.

ಅಂಧಕಾರವು ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಅತಿಶಯಿಸುತ್ತ ಬಂದುದನ್ನು ನೋಡಿ

ಅವನು ದಾಮಿನಿಯನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಟಳು. ದಾಮಿನಿಯೂ, ಗಂಭೀರವಾಗಿ, ತನ್ನ ದೀಪದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನೇ ಯೋಚಿಸುತ್ತ, ಮನೆಗೆ ನಡೆದಳು. ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಕೊಡದ ತುಂಬ ನೀರಿದ್ದಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟ ಕಯ್ಪಿರಳುಗಳಿಂದ ಪುಟ್ಟ ಪುಟ್ಟ ಕಾಲ್ಗಳನ್ನು ಪ್ರಕ್ಷಾಲನಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಶಯನಗೃಹವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಳು. ಮಲಗಿದುದೇ ತಡ;—ನಿದ್ರೆ ಬಂದಿತು.

ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿಯೆ ದಾಮಿನಿಯೊಂದು ಸ್ವಪ್ನವನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ಅಂಧಕಾರ ದಲ್ಲಿ ಘನೀಭೂತವಾಗಿ ಮೇಘವು ನದಿಯ ಮೇಲೆ ಬಾಗಿಬಿದ್ದಿದ್ದಿತು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ, ಭಯಗೊಂಡು ದಾಮಿನಿಯ ದೀಪವು ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣನೆ ತೊಳತೊಳಗುತ್ತ ಓಡ ತೊಡಗಿತು. ಪತನೋನ್ಮುಖವಾಗಿದ್ದ ದೊಡ್ಡದೊಡ್ಡ ಭಯಾನಕತರಂಗಗಳೆಷ್ಟೋ ಸುತ್ತಿಸುತ್ತಲೂ ಸುಳಿಯುತ್ತ, ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಗಳಿಂದಲೂ ಆ ಕ್ಷುದ್ರದೀಪವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿಬಿಟ್ಟವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದರ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ, ಒಂದು ಬೆಕ್ಕು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಿತು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆಯೆ ಗುರುತಿಸಿದಳು; ಅದು ಆ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿಯೆಲ್ಲ ಕೆಟ್ಟ ಬೆಕ್ಕಾಗಿದ್ದಿತು. ದಾಮಿನಿಯನ್ನು ನೋಡಿತೆಂದರೆ, ಪರಚುವುದಕ್ಕೇ ಬರುವುದು; ಅವಳೂ, ಅದು ಬಂದಿತೆಂದರೆ, ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಚೀತ್ಕಾರಮಾಡುವಳು;—ಅದರ ಭಯದಿಂದ, ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಓಡುವುದಕ್ಕೂ ಅವಳಿಂದಾಗದು. ಇಂದು, ಆ ತರಂಗಶಿಖರದಲ್ಲಿ ಅದೇ ಹಾಳ ಬೆಕ್ಕನ್ನು ನೋಡಿ, ಅವಳಿಗೆ ತಡೆಯಲಾರದಷ್ಟು ಭಯವುಂಟಾಯಿತು. ಮಾತಾಮಹಿಯ ಮುಂಜಿರಗನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಳು. ಕ್ರುದ್ಧೆಯಾಗಿ, ಆ ವೃದ್ಧಿ ಸೆರಗನ್ನೆಳೆದುಕೊಂಡು, ದಾಮಿನಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅವಳ ಕ್ಷುದ್ರದೇಹವನ್ನು ಅಗಾಧಜಲದಲ್ಲಿ ಎಸೆದುಬಿಟ್ಟಳು. ದಾಮಿನಿ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿಯೂ ಚೀತ್ಕಾರಮಾಡತೊಡಗಿದಳು.

ಭಯವೇನೆಂದು ಕೇಳುತ್ತ, ನಿद्रಿತೆಯಾಗಿದ್ದ ಆ ದಾಮಿನಿಯನ್ನು ಅಚ್ಚಿಯೆತ್ತಿಕೊಂಡಳು. ದಾಮಿನಿಗೆ ಎಚ್ಚರವಾಗಿ, “ಅಮ್ಮಾ! ಎಲ್ಲಿ?” ಎಂದು ಅಳತೊಡಗಿದಳು. ಪಾಪ! ಅಭಾಗಿನಿಯಾದವಳಿಗೆ ಅಮ್ಮನಿರಲಿಲ್ಲ. ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಮೊದಲೇ, ನಿರುದ್ದೇಶಿಯಾಗಿ, ಎಲ್ಲಿಗೋ ಹೊರಟುಹೋಗಿದ್ದಳು.

ಮರುದಿನ, ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಪಾಠಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷದ ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗನು ದಾಮಿನಿಯ ಗೃಹದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ನಿಂದು, —“ಹಕ್ಕಿಯ ಮರಿಗಳಿಗಾಗಿ ಕಾಳುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಲ್ಲವೆ?”—ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ದಾಮಿನಿಯೊಬ್ಬಳೇ ಕುಳಿತಿದ್ದಳು; ಅವನ ಆ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ತಲೆಯನ್ನಾಡಿಸುತ್ತ ಉತ್ತರಕೊಟ್ಟಳು. ಬಾಲಕನಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕೊಂಚ ಮುಂಬರಿದು, —“ಅದೇಕೆ? ಜ್ವರ ಬಂದಿದೆಯೆ?”—ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಅವಳು ಪುನಃ ತಲೆಯನ್ನಾಡಿಸಿದಳು. ಪುನಃ,

ಕೇಳಿದನು:—“ಅವನ ಮೇಲೆ ಕೋಪವೇನು?” ಅವಳು ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ. ಆವ ಉತ್ತರವೂ ಬಾರದುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಬಟ್ಟೆಯ ಸೆರಗಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಕೆಲವು ಕಾಳುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಅವಳ ಮುಂದಿರಿಸಿ, ಹುಡುಗನು ಪಾಠಶಾಲಾಭಿಮುಖನಾಗಿ ಹೊರಟು ಹೋದನು.

ಹುಡುಗನ ಹೆಸರು ರಮೇಶನು. ದಾಮಿನಿಗೆ ಅವನು ಏನೂ ಆಗಬೇಡ. ನೆರೆಯವನೆಂದು ಅವಳವನನ್ನು ಅಣ್ಣನೆನ್ನುವಳು; ಅವನನ್ನು ಆವಾಗಲೂ “ಅಣ್ಣಾ!” ಎಂದು ಸಂಬೋಧಿಸುವಳು. ರಮೇಶನೆಂದರೆ, ದಾಮಿನಿಗೆ ಬಲು ಇಷ್ಟ; ಆವ ಬೆಕ್ಕನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ತನಗೆ ಬಹುಭಯವಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತೋ ಅದನ್ನು ರಮೇಶನು ನೋಡಿದೊಡನೆ ಹೊಡೆಯತೊಡಗುವನು. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ, ಅವಳು ಅವನ ಅನುಗತಿಯಾಗಿರುವಳು. ಸ್ನಾನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ರಮೇಶನು ದಾಮಿನಿಗಾಗಿ ನೀರಲ್ಲಿಳಿದು, ಎಷ್ಟೋ ಪ್ರಯಾಸದಿಂದ, ಬಲಪುಷ್ಟಗಳನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವನು. ಅದನ್ನವಳು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ನಗುನಗುತ್ತ, ಹೆರಳಿಗೆ ಸೂಡಿ, ಮತ್ತೆ ತಲೆದಗ್ಗಿಸಿ,—“ನೋಡಣ್ಣ! ಹೇಗಿದೆ?”—ಎಂದು ಕೇಳುವಳು. ಬಹುಶಃ, ರಮೇಶನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ದೆಯೆಂದೇ ಹೇಳುವನು; ಆದರೆ, ಮಧ್ಯೇಮಧ್ಯೇ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಾರದಿದ್ದರೆ, ಸ್ವತಃ ಅದನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಮುಡಿಯಿಸುವನು. ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲ ಹುಡುಗಿಯರಿಂದಲೂ, ತನ್ನ ದಾಮಿನಿ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಶಾಂತೆಯೆಂದೂ ದುಃಖಿನಿಯೆಂದೂ ರಮೇಶನು ತಿಳಿದಿದ್ದನು. ಅಂತೆಯೆ, ದಾಮಿನಿಯೂ ಆ ಗ್ರಾಮದ ಹುಡುಗರಲ್ಲಿಯೆಲ್ಲ ತನ್ನ ರಮೇಶನನ್ನು ಸ್ವಬನವೆಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಇತರರಾರೂ ತನಗಾಗಿ ಹೂಗಳನ್ನು ತಂದುಕೊಡುತ್ತಿಲ್ಲ; ಹಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುತ್ತಿಲ್ಲ; ಕಾಳುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ; ತನ್ನ ಪೈರಿಯಾದ ಬೆಕ್ಕನ್ನು ಹೊಡೆದೋಡಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ, ರಮೇಶನನ್ನು ನೋಡಿದಳೆಂದರೆ, ದಾಮಿನಿಯೋದಿಸೋಲಿ, ಅವನ ಬಳಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದಳು. ನಗೆಮೊಗದಿಂದ, ಅವನ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಗುಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆದರೆ, ಇಂದು ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ, ಮೊದಲಿನಂತೆ ಅವಳು ಆಹ್ಲಾದವನ್ನು ಸೂಚಿಸಲಿಲ್ಲ. ದಾಮಿನಿ ಶೈಶವದಲ್ಲಿಯೂ ಗಂಭೀರೆಯಾಗಿಹೋಗಿದ್ದಾಳೆ!

ಶೈಶವದಲ್ಲಿಯೂ, ದಾಮಿನಿಗೆ ಇಷ್ಟು ಗಂಭೀರಪ್ರಕೃತಿಯೇಕೆ? ಅವನು ಸುಖಿಯೋ, ಅವನು ಚಂಚಲನು; ಅವನು ದುಃಖಿಯೋ, ಅವನು ಶಾಂತನೂ, ಧೀರನೂ, ಗಂಭೀರಪ್ರಕೃತಿಯುಳ್ಳವನೂ ಆಗಿರುವನು. ಇದು ಸ್ವಭಾವವು. ದಾರುಣವಾದ ಒಂದು ದುಃಖದ ದೆಸೆಯಿಂದ, ದಾಮಿನಿಯಿಂದ, ಈ ಶೈಶವದಲ್ಲಿಯೂ, ಕಾತರೆಯಾಗಿರುವಳು. ಅವಳ ಆ ತಾಯಿಯೆಲ್ಲಿ?—ಏನು? ಸತ್ತುಹೋಗಿರಬಹುದೆ? ಹಾಗಾಗಿದ್ದರೆ, ಜನಗಳೇಕೆ ಹಾಗೆ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ? ಹಳ್ಳಿಯ ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳೂ ತಾಯ

ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗುವರು; ತಾಯ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ಉಣ್ಣುವರು; ತಾಯ ಕತೆ ಗಳನ್ನು ಕೇಳುವರು; ತಾಯ ವೊಗವನ್ನು ನೋಡುವರು; ತಾಯಿಯೊಡನೆ ಮುದ್ದುಮುದ್ದಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವರು; ತಾಯಿಯೊಂದಿಗೆ ಜಗಳವಾಡುವರು; ಗಲಬೆ ಮಾಡುವರು; ತಾಯ ಸಂಗಡ ದೌರಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ನಡೆಯಿಸುವರು. ಆದರೆ, ದಾಮಿನಿಯ ಅದೃಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಅವಾವೂ ಇಲ್ಲವೇತಕ್ಕೆ? ಅಜ್ಜಿಯಿರುವಳು; ಬಲು ಒಳ್ಳೆಯವಳು; ತನ್ನನ್ನು ತಾಯಂತೆಯೆ ಪ್ರೀತಿಸುವಳು. ಆದರೆ, ತಾಯಿ? ಅವಳ ಆದರ? ಅವಳ ಪ್ರೀತಿ? ಆದಾವ ಪರಿ?—ತನ್ನ ತೃತೀಯವರ್ಷದಲ್ಲಿಯೆ ತಾಯನ್ನು ನೀಗಿ ಕೊಂಡಿದ್ದ ಆ ದಾಮಿನಿಗೆ ಅದು ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಬೇಕು? ಎಲ್ಲಯೂ, ಒಂದೊಂದು ವೇಳೆ, ಕೊಂಚಕೊಂಚವಾಗಿ, ಅವಳಿಗೆ ಆ ನೆನಪು! ಕೊಂಚಕೊಂಚ;—ಕೇವಲ ಛಾಯಾವಾಕ್ಯ!—ಕೇವಲ ಒಂದು ದೇಹ:—ಆ ಮೇಲೆ, ಬರೀ ಒಂದು ಮುಖ!!—ಬಾಲ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಾರಿ ದುರ್ಗೋತ್ಸವವನ್ನು ನೋಡಿದಳು;—ಕೇವಲ ಒಂದೇ ಬಾರಿ;—ಮತ್ತಾವಾಗಲೂ ನೋಡಿದುದಿಲ್ಲ;—ಪ್ರಾಧಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಆ ದುರ್ಗೋತ್ಸವದ ದುರ್ಗಾವಿಗ್ರಹದ ಜ್ಞಾಪನವಾಗಬಹುದೋ ಹಾಗೆಯೆ, ಈಗ, ಅವಳಿಗೆ ತನ್ನ ತಾಯ ಜ್ಞಾಪಕ!! ಎಷ್ಟೋ ಬಾರಿ, ಮಾತೃವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಮಾಡುವಳು;—ಬಟ್ಟೆಗಳಿಂದಲೂ ಆಭರಣಗಳಿಂದಲೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅದನ್ನಲಂಕರಿಸುವಳು;—ಅನಂತರ. ನಗೆಮೊಗದಿಂದ, ಅತ್ಯಾದರದಿಂದ, ಮನಬಂದಂತೆ, ಆ ದಿವ್ಯದೇವೀಮೂರ್ತಿಯ ಸರ್ವಾಂಗಗಳನ್ನೂ ಅಳವಡಿಸುವಳು;—ಅಳವಡಿಸಿ, ಆ ಬಳಿಕ, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ—“ಅಮ್ಮಾ! ಅಮ್ಮಾ!!” ಎಂದು ಕರೆಯತೊಡಗುವಳು.

ಇಂದೂ, ತಾಯ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆ,—ತಾಯ ವಿಚಾರ, ದೀಪದ ವಿಚಾರ, ಸ್ವಪ್ನದ ವಿಚಾರ, ರಮೇಶನ ವಿಚಾರ,—ಸಮಸ್ತವಿಚಾರಗಳೂ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದು, ದಾಮಿನಿಯ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಅತಿಶಯವಾದ ವ್ಯಥೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದುವು. ದಾಮಿನಿಯು “ಸತ್ತರೆ ಸುಖ”ವೆಂದುಕೊಂಡಳು.

ದ್ವಿತೀಯ ಪರಿಚ್ಛೇದ.

ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳಾದ ಮೇಲೆ, ಒಂದು ದಿನ, ಅಪರಾಹ್ನದಲ್ಲಿ, ದಾಮಿನಿಯೊಬ್ಬಳೇ ಕಿರುಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಹಾಸುಗೆಯನ್ನು ಹಾಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಪಶ್ಚಿಮ

ದಿಶೆಯ ಕ್ಷುದ್ರಗವಾಕ್ಷದಿಂದ ಹಾಸುಗೆಯ ಮೇಲೆ ಬಂದು ಜಿದ್ದ ಸೂರ್ಯಕಿರಣಗಳು ಅವಳ ಮನೋಜ್ಞವಾದ ಮುಖಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿತವಾಗುತ್ತಿದ್ದುವು. ನಾಸಾಗ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಕೆನ್ನೆಯ ಮೇಲೂ ಸಣ್ಣಸಣ್ಣ ಬೆಮರಿಸ ಹನಿಗಳು ಚಿಕ್ಕಚಿಕ್ಕ ಮುತ್ತಿನ ಮಣಿಗಳಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು. ಒಡ್ಡೆಯ ಚೌಕದಿಂದ ದಾಮಿನಿಯು ಮೆಯ್ಯನ್ನೊರಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು.

ದಾಮಿನಿಯಿಗಾಗ ಬಾಲೆಯಲ್ಲ; ಹದಿನೇಳು ವರ್ಷದ ಯುವತಿ. ಅವಳ ಸರ್ವಾವಯವಗಳೂ ಈಗ ಸಂಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ದೇಹದ ಬೆಳೆವಣಿಗೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ, ಅಂಗಚಾಲನದಲ್ಲಿಯೂ ಗಾಂಭೀರ್ಯವು ಸಿದ್ಧಿಸಿದೆ. ಸ್ವಭಾವತಃ ಗೌರಾಂಗಿಯಾದ ದಾಮಿನಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಬಣ್ಣವು ಅಪೇಕ್ಷೆಮಾಡಿದುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅತಿಶಯವಾಗಿ ನಿರ್ಮಲವಾಗತೊಡಗಿದೆ.

ಮೆಯ್ಯನ್ನೊರಸಿಕೊಂಡು, ದಾಮಿನಿಯು ಕನ್ನಡಿಯನ್ನು ತೆಗೆದಳು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೆ, ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಅಪರಿಚಿತವಲ್ಲದ ಒಂದು ಸ್ವರ! ಕೇಳಿ ಚಂಚಲೆಯಾಗಿ, ಅಲ್ಲಿಯೆ ಕನ್ನಡಿಯನ್ನೆಸೆದು, ಬೇಗನೆ ಬಾಗಿಲ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ನಿಂದಳು. ಆರನ್ನು ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ “ಅಣ್ಣಾ! ರಮೇಶ!” ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದಳೋ ಅವನೇ ಇಂದು ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ನಿಂದು, ತನ್ನ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನೊಡನೆ ಅದೇನನ್ನೋ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಸತ್ಯಸ್ಥನೆಯನೆಯಾಗಿ ಅವಳವನನ್ನು ನೋಡತೊಡಗಿದಳು.

ರಮೇಶನು ಇನ್ನಾರೂ ಅಲ್ಲ; ಈಗಲವನು ದಾಮಿನಿಗೆ ಬೇವನಸರ್ವಸ್ವನಾದ ಸ್ವಾಮಿ!

ಮಾತು ಮುಗಿಯಿತು; ರಮೇಶನು ತನ್ನ ಶಯನಗೃಹವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿದನು. ಹಾಸುಗೆಯ ಮೇಲೆ, ಒಂದೆರಡು ಅರಳಿದ ಹೂಗಳು ಬಿಬ್ಬಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ,—“ನನ್ನ ನಾಮಾವಳಿ*ಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹೂಗಳನ್ನು ಕದ್ದು ಕಳ್ಳನಾರೋ?”—ಎಂದನು.

ದಾಮಿನಿ:—“ಜೆನ್ನಾಯಿತು! ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸ! ಹೂಗಳನ್ನು ತಂದು ನಾಮಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಡಕೂಡುವುದು! ಇತರರು ಅದನ್ನು ಕದ್ದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಆಗಲಾರದೆ? ಈಗ, ಆರೋ ಕದ್ದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸವಾಯಿತು!”

ರಮೇಶ:—“ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸವಾಯಿತು; ಅಲ್ಲವೇನೋ? ಈ ಬಾರಿ, ಕಳ್ಳನನ್ನು ಹಿಡಿಯಕೂಡಿದ್ದರೆ, ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಿತ್ತು!”

* ದೇವರ ನಾಮಗಳನ್ನು ಕಸೂತಿಮಾಡಿದ ಚೀಟಿಯ ಬಟ್ಟೆಯ ಉತ್ತರಿಯು. (ಹೊದಿಸುವಂಚಿ.) — ಇದು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಂಗಾಳೀಯರ ಭದ್ರಗೃಹಗಳಲ್ಲಿರುವುದು.

ಹಿಡಿವ ಪ್ರಯಾಸವಿಲ್ಲ;—ಕಳ್ಳನು ತಾನಾಗಿಯೇ ಬಂದು, ಸಿಕ್ಕುಬಿದ್ದನು.

ರಮೇಶನು ದಾಮಿನಿಯ ಗಲ್ಲಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದನು. ಹಾಗೆಯೇ, ತನ್ನ ಎರಡು ಕಯ್ಯಳಿಂದ ಅವಳ ಕಿವಿಗಳೆರಡನ್ನೂ ಮುಚ್ಚಿ, ಮುಖವನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು, ನೋಡತೊಡಗಿದನು. ದಾಮಿನಿಯೂ ರಮೇಶನ ಬಾಹುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ಊರ್ಧ್ವವದನೆಯಾಗಿ ಅವನನ್ನು ನೋಡಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಹಾಗೆಯೇ, ನೋಡುನೋಡುತ್ತ, —“ನನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವ!” — ಎಂದಳು. ದಾಮಿನಿಯ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೊಯಿಂದೊಮ್ಮೆಯೇ, ನೀರು ತುಂಬಿತು. ಅವಳು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಅತ್ತುಬಿಟ್ಟಳು.

ರಮೇಶನು ದಾಮಿನಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟು, ಭಗ್ನಸ್ವರದಿಂದ—“ನೀನು ನಿತ್ಯವೂ ಅಳುತ್ತಿರುವೆಯೇಕೆ? — ಎಂದನು. ಕಣ್ಣನ್ನೊರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ದಾಮಿನಿಯು—“ನೀವು ನನ್ನನ್ನು ನಿತ್ಯವೂ ಆದರಿಸುತ್ತಿರುವಿರೇಕೆ?” — ಎಂದಳು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ, ಬಾಗಿಲ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ, ಘನನಿಶ್ವಾಸದ ಶಬ್ದವುಂಟಾಯಿತು. ಆರೋ, ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಬಿಕ್ಕಿಬಿಕ್ಕಿ ಅಳುತ್ತಿರುವಂತಿದ್ದಿತು. ರಮೇಶನೂ ದಾಮಿನಿಯೂ ಇಬ್ಬರೂ ವ್ಯಸ್ತರಾಗಿ, ನೋಡುವುದಕ್ಕೇಂದು ಆ ಕಡೆಗೆ ಓಡಿಹೋದರು. ಅರ್ಧವಯಸ್ಕಳಾದ ಅಪರಿಚಿತೆಯಾದ ಒಬ್ಬ ಹೆಂಗಸು ಸೀರೆಯ ಸೆರಗಿನಿಂದ ಕಣ್ಣು ನೋಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ನಡೆದುಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ದಾಮಿನಿಯೂ ಆ ಹೆಂಗಸಿನ ಹಿಂಗಡೆಯೇ ನಡೆದಳು. ಇಬ್ಬರೂ ಹೊರಬಾಗಿಲಿನ ಹತ್ತಿರಹತ್ತಿರವಾದರು. ಒಡನೆಯೇ ಆ ಹೆಂಗಸು ಹಠಾತ್ತಾಗಿ ಹಿಂದಿರುಗಿದಳು; ಹಿಂದಿರುಗಿ, ದಾಮಿನಿಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಒಮ್ಮೊಯಿಂದೊಮ್ಮೆಯೇ, ಸಂದೇಹ ಬಿಟ್ಟಳು. ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಉನ್ಮಾದಿನಿಯೆಂದು ಬೋಧೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆ, ದಾಮಿನಿಗೆ ಏನೋ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಅದೇನೆಂಬುದನ್ನು ಅವಳಿಂದ ನಿಶ್ಚಯವಾಡಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹಠಾತ್ತಾಗಿ ದಾಮಿನಿಯ ಗಲ್ಲಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ಅವಳ ವಕ್ಷಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮುಖವನ್ನಿಟ್ಟು, ಉನ್ಮಾದಿನಿಯು—“ಅಮ್ಮಾ! ಅಮ್ಮಾ!”—ಎಂದು ಅಳಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಏನೇನೋ ಹೇಳಿದಳು; ಎಷ್ಟೋ ಅಶೀರ್ವಾದವಾಡಿದಳು; ದಾಮಿನಿಗೆ ಅದಾವುದೂ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ; ಆದರೂ, ಅವಳು ಅಳತೊಡಗಿದಳು. ಅಳುವರನ್ನು ಕಂಡರೆ, ತನಗೂ ಅಳು ಬರುವುದು; ಅದೇತಕ್ಕೆಂಬುದನ್ನು ಆರಿದಾದರೂ ತಿಳಿವುದಕ್ಕಾದೀತೆ? ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ, ಅವಳು ಉನ್ಮಾದಿನಿಯ ಆ ಗಾಢಾಲಿಂಗದಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ, —“ಅಮ್ಮಾ! ನೀನು ಯಾರೆ?”—ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

ಉನ್ಮಾದಿನಿಯೊಂದನ್ನೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಸುಮ್ಮನೆ “ಅಮ್ಮಾ! ಅಮ್ಮಾ!”—ಎಂದು ಅಳತೊಡಗಿದಳು. ದಾಮಿನಿ ಕೇಳಿದಳು:—“ಅಮ್ಮಾ! ಅಳುವೆಯೇಕೆ?”

ಉನ್ಮಾದಿನಿಯು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದಳು:—“ನಿನ್ನಿಗೆ ಅನ್ಮುನಿಲ್ಲವೆ?” ದಾಮಿನಿಗೆ ಹಠಾತ್ತಾಗಿ ದುಃಖವು ಬಂದಿತು. ಗದ್ಗದಸ್ವರದಿಂದ, —“ದೇವರಿಗೆ ಗೊತ್ತು!” ಎಂದು ಅಳತೊಡಗಿದಳು.

ಉನ್ಮಾದಿನಿ: — “ನೋಡು; — ನಿನ್ನ ತಾಯಿಗಾಗಿ ನೀನು ಅಳುತ್ತಿರುವೆ;—ನನ್ನ ತಾಯಿ ಇಂದು ನನಗೆ ದೊರೆದಳು;—ನಾನು ಅಳಬೇಡವೆ?”

ಹಠಾತ್ತಾಗಿ, ವಿದ್ಯುಲ್ಲತೆಯಂತೆ, ಒಂದು ವಿಚಾರವು ದಾಮಿನಿಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯಿತು: —“ಇವಳು ನನ್ನ ತಾಯಿಯಲ್ಲವೇನು?”

ಅಹುದು: ಅವಳೇ ತಾಯಿ.—ದಾಮಿನಿ ತನ್ನವಳಾದ ತಾಯಿ! ಸ್ವಾಮಿ ಶೋಕದಿಂದ ಮುಚ್ಚಿಯಾಗಿ ಓಡಿಹೋಗಿದ್ದಳು. ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಳೋ, — ಎಲ್ಲಿದ್ದಳೋ — ಆರು ಬಲ್ಲರು? ಧೈರವಿಯಂತೆ, ಕೆಲವು ಕಾಲ, ತ್ರಿಶೂಲಧಾರಿಣಿಯಾಗಿ ಅಲೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು:—ಪುನಃ, ಬಹುಕಾಲದ ಮೇಲೆ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಸ್ಮೃತಿಯುಂಟಾಯಿತು;—ತನ್ನ ದಾಮಿನಿಯನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹಿಂದಿರುಗಿದಳು:—ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೋ ಅಡಗಿದ್ದು, ಅವಳನ್ನಂತೂ ನೋಡಿದಳು;—ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹಠಾತ್ತಾಗಿ ಭಾವನೆಯುಂಟಾಯಿತು:—“ಇವಳಲ್ಲವೆ ನನ್ನ ತಾಯಿ?”

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೆ, ಹಿಂದಣಿಂದ ಆರೋ ತನ್ನನ್ನು ಕರೆದಂತಾಯಿತು.—ಆರೇಕೆ ಕರೆವರು? ರಮೇಶನ ಚಿಕ್ಕತಾಯಿ!—ದಾಮಿನಿ ಚಕಿತೆಯಾಗಿ ಹಿಂದಿರುಗಿದಳು ಹಿಂದಿರುಗಿದವಳು, ಒಂದು ಬಾರಿ, ಆ ಹುಚ್ಚಿ ನಿಂದಿದ್ದ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ ನೋಡಿದಳು. ಮುಚ್ಚಿ ಅಲ್ಲರಲ್ಲಿ; ಹೊರಟೇ ಹೋಗಿದ್ದಳು. ಅವಳನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಲೆ—ಎಂದು ಒಮ್ಮೆಯೋಚಿಸಿದಳು. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೆ ಒಂದೆರಡು ಹಜ್ಜೆಗಳನ್ನೂ ಮುಂಬಟ್ಟಳು. ಪುನಃ, ಏನನ್ನೋ ಯೋಚಿಸಿ, ಹಿಂದೆ ಬಂದಳು. ಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಳು. “ಹೆಂಗನು ಯಾರು?”—ಎಂದು ರಮೇಶನು ಕೇಳಿದುದಕ್ಕೆ, ಅನ್ಯಮನಸ್ಕಳಾಗಿ, ಏನನ್ನೋ ಯೋಚಿಸುತ್ತ, ಮತ್ತೆಗೆ—“ಮುಚ್ಚಿ” —ಎಂತ ಉತ್ತರಕೊಟ್ಟಳು.

ರಮೇಶನು ಮತ್ತೆಯಾವ ಮಾತನ್ನೂ ಆಡದೆ, ಹೊರಗೆ ಹೋದನು. ದಾಮಿನಿ ಪುನಃ ಶಯನಗ್ರಹವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಳು. ದಿಂಬಿನ ಮೇಲೆ ಮುಖವನ್ನಿಟ್ಟು ಕೊಂಡು, ನಿಶ್ಯಬ್ದವಾಗಿ, ಎಷ್ಟೋ ಅತ್ತಳು. ಅಸ್ಪಷ್ಟಸ್ವರದಿಂದ, ಒಂದೆರಡು ಬಾರಿ, “ಅಮ್ಮಾ!” ಎಂದು ಕರೆದಳು. ಪಾಪ! ಎಷ್ಟೋ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲೆಯೆ ಆ ಅಮ್ಮನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಅಂದಿನಿಂದಲೂ, ಆರನ್ನೂ “ಅಮ್ಮಾ!” ಎಂದು ಸಂಜೋಧಿಸಲಿಲ್ಲ. ಇಂದು, ಮುಚ್ಚಿಯ ವಕ್ಷಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಮುಖವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು,

“ಅಮ್ಮಾ!” ಎಂದು ಅಳುವುದಕ್ಕೆ ಅಭ್ಯಾಸವಾಯಿತು. ದಾಮಿನಿಯು ದಿಂಬಿನಲ್ಲಿ ಮುಖವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಅತ್ತುಬಿಟ್ಟಳು.

ತೃತೀಯ ಪರಿಚ್ಛೇದ.

ಆವ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ರಮೇಶನು ವಾಸವಾಗಿದ್ದನೋ ಅದರ ತೆಂಕಣ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ, ನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ, ಮುರಿದುಹೋದ ಮಹಡಿಯ ಮನೆಯೊಂದಿತ್ತು. ವದಂತಿಯೂ ಇದ್ದಿತು; ಏನೆಂದರೆ,—ಆರೋ ರಾಜನೊಬ್ಬನು ಎಷ್ಟೋ ಮೊದಲು ತನ್ನ ತಾಯಿ ಗಂಗಾವಾಸದ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಆ ಭವ್ಯಭವನವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದನು; ಆದರೆ, ದೈವಶಾಸ್ತ್ರಾಗಿಯೋ ಏನೋ—ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಸ್ತ್ರೀಹತ್ಯೆಯುಂಟಾಗಲು, ರಾಜವಾತ್ಸೃವು ಅದನ್ನು ಪರಿತ್ಯಾಗಮಾಡಿದಳು; ಅಂದಿನಿಂದ, ಆರೂ ಅದರಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡದುದಿಲ್ಲ.

ಅತವನ, ಆ ಮಂದಿರವು ಪ್ರೇತಮಂದಿರವೆಂದು ಹೆಸರಾಗೊಂಡಿತು. ಭಾತಿಕಾಪವಾದವುಂಟಾದುದರಿಂದ, ಕೊನೆಕೊನೆಗೆ ಹಗಲುಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೂ ಆರೂ ಅದರ ಹತ್ತಿರದಿಂದ ಹಾಯ್ದು ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಕೂಡ ಸಾಹಸವಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಉನ್ನಾದಿನಿ ನೋಡಿದಳು. ವಸತಿಯಿಲ್ಲದ ಆ ಭಯಾನಕವಾದ ಭಗ್ನಮಂದಿರವೇ ತನ್ನ ವಾಸಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವೆಂದುಕೊಂಡಳು. ಹಾಗೆಯೇ, ಅದರಲ್ಲಿ ಗೋಷ್ಯವಾಗಿ ವಾಸಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. ದಾಮಿನಿಯನ್ನು ನೋಡಿದ ಮೊದಲು, ಎಷ್ಟೋ, ಮನಸ್ಸು ಸುಸ್ಥವಾಗಿದ್ದಿತಾದರೂ, ಒಂದು ಬಾರಿಗೆ ಹೇಗಾದರೂ ಅವಳನ್ನು ಕದ್ದುಕೊಂಡು ಬಂದು, ರಹಸ್ಯವಾದ ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಟ್ಟು, ತಾನೊಬ್ಬಳೇ ಮನದಣಿಯೆ ತನ್ನ ಆ ದಾಮಿನಿಯನ್ನು ನೋಡಿಬಿಡುವೆನೆಂದು ಅವಳು ಒಮ್ಮೆಯೊಮ್ಮೆ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ಥಿರಮಾಡುವಳು. ಆದರೆ, ಉತ್ತರಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ, ಆ ಕಾರ್ಯದ ಅಕರ್ತವ್ಯತೆಯನ್ನು ತಿಳಿದು, ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಹೃದಯದಿಂದ ದೂರಮಾಡಿ ಬಿಡುವಳು. ಮನಸ್ಸಿನ ಚಾಂಚಲ್ಯಕ್ಕಾಗಿ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದು ಮಾಡಿದರೆ, ಅಳಿಯನಿಗೆ ಸಂದೇಹವುಂಟಾಗುವುದೆಂದೂ, ಕಳಂಕವು ಸಂಭವಿಸುವುದೆಂದೂ ಭಯದಿಂದ, ಪುನಃ ಆ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಭಗ್ನಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳೇ ಕುಳಿತು, ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೇ ದಾಮಿನಿಯನ್ನು ಆದರಮಾಡುವಳು. ದಾಮಿನಿಯನ್ನು ಆವ ಬಗೆಯಾಗಿ ರಮೇಶನು ಆದರಮಾಡುವನೋ, ಅದರ ವಿಚಾರವನ್ನು ಕುಳಿತಲ್ಲಿಯೇ ಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಳು.

ಒಂದು ದಿನ ರಾತ್ರಿ; ಸುಮಾರು ಎರಡು ಬಾವಗಳಾಗಿರಬಹುದು; ಶೀತಲ ವಾದ ಗಂಗಾಜಲದಲ್ಲಿ ಉನ್ನಾದಿಸಿಯು ಅವಗಾಹನಸ್ನಾನವಾಡಿ, ಆ ಭಗ್ನಮಂದಿ ರದ ಮಾಳಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕೂದಲನ್ನು ಬಣಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕೂದಲ ರಾಶಿಯು ನಾನಾ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ನಾನಾವಿಧವಾಗಿ ಹಾರಾಡುತ್ತಿತ್ತು; ಓಲಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ, ಪೂರ್ವದಿಶೆಯ ಅರಳಿಯ ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಹಠಾತ್ತಾಗಿ ಒಂದು ಕುದುರೆಯ ಹೇಷಾರವವು ಕೇಳಬಂದಿತು. ಬಲಗಯ್ಯಲ್ಲಿ ಕೇಶಗುಡ್ಡವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಅತೀತೀಕ್ಷ್ಣದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಉನ್ನಾದಿಸಿಯು ಆ ವೃಕ್ಷಮೂಲವನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ನಿಂತಳು. ನೋಡಿದಳು;— ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಒಂದೆರಡು ದೀವಟೆಗೆಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಿದರು. ಅದರ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಧಾರಿಗಳಾದ ಕೆಲವು ಸೈನಿಕರೂ ಅಶ್ವಾರೋಹಿಯಾದ ಪುರುಷನೊಬ್ಬನೂ ಕಾಣಬಂದರು. ಅವರು ಕಳ್ಳರಿರಬಹುದೆಂದು ಅವಳು ವೊದಲು ಯೋಚಿಸಿದಳು. ಆಮೇಲೆ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ತನ್ನ ದಾಮಿನಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಳವುಮಾಡಬಿಟ್ಟರೆ?—ಉನ್ನಾದಿಸಿಗೆ ಅದೇ ಭಯ; ಅದೇ ಆಶಂಕೆ. ಬೇಗಬೇಗನೆ ಮಾಳಿಗೆಯನ್ನಿಳಿದು, ಕಳ್ಳರ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಹೊರಟಳು. ಹೊರಟವಳಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಏನೂ ಶೋಚಿತು. ಪುನಃ ಮನೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಛೈರವೀವೇಷವನ್ನು ಧಾರಣಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಭೀಕರವಾದ ತ್ರಿಶೂಲವನ್ನು ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು, ದರ್ಪದಿಂದ ಹೊರಸಾರಿದಳು. ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಾಸಕ್ಕೆ ಹೋದ ಮೇಲೆ, ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯೊಂದು ಕಾಣಿಸಿತು. ಉನ್ನಾದಿಸಿಯು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದಳು:— “ಇವರು ಕಳ್ಳರಲ್ಲ; ಕಳ್ಳರಿಗೆ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯೇಕೆ? ಬಹಳಮಾಡಿ ಇವರಾರೋ ಕನ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿರಬೇಕು.”— ಹೀಗೆಂದು ಉನ್ನಾದಿಸಿಯೂ ಅವರೊರೊಡನೆ ಹೊರಟಳು. ದಾಮಿನಿಯ ಮದುವೆಯನ್ನು ನೋಡುವುದಂತೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ; ಈ ಏವಾಹವನ್ನಾದರೂ ನೋಡುವವೆಂದು ಪರಸಾಹ್ನಾದದಿಂದ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯ ಜಿಜೆಜಿತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಮುಂದೆ ನಡೆದಳು. ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಆರೂ ಅವಳನ್ನು ಮೊದಲು ನೋಡಲಿಲ್ಲ; ಹಾಗೆಯೇ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಹೋದ ಬಳಿಕ, ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತವರಲ್ಲಿಯೊಬ್ಬನು ಅವಳನ್ನು ಕಂಡು ಕೋಪದಿಂದ—“ಯಾರೆ ನೀನು? ಇಂತಹ ಅಪೇಳಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಜಿತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿರುವೆ?”— ಎಂದು ಕೂಗಿಕೊಂಡನು. ಅದಕ್ಕೆ ಹುಚ್ಚಿಯು—“ಅಣ್ಣ! ಕೂಗಬೇಡ. ನಿನ್ನೊಡನೆ ಏವಾಹವನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆಂದು ಬರುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ, ವಾಲಗದವರೇಕೆ ಇಲ್ಲ?”— ಎಂದಳು.

ಸೈನಿಕನು ಹೇಳಿದನು:—“ಇದೊಂದು ಭಯಂಕರವಿವಾಹವು. ಇಂತಹ ಏವಾಹಕ್ಕೆ ವಾದ್ಯಗಳಿರುವುದಿಲ್ಲ.”

ಆ ಮಾತನ್ನು ಹುಚ್ಚಿಯು ಕಿವಿಗೇ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ; ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ಮನ

ಬಂದಂತೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದಳು:--“ವರನೆಲ್ಲಿಯವನು? ಕನ್ಯೆಯೆಲ್ಲಿಯವಳು?”

“ಹಿಂದೂಗಳ ಕನ್ಯೆ; ಮುಸಲಮಾನರ ವರ!”

“ಸುಳ್ಳು ಮಾತು!”

ರಮಣಿಯು ಹುಚ್ಚಿಯೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ವಾಹಕನು ಅವಳೊಡನೆ ‘ತಮಾಷೆ’ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ವರನಾರೆಂದು ಉನ್ಮಾದಿನಿಯು ಪದೇಪದೇ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ, ಅವನು ಅಶ್ವಾರೋಹಿಯನ್ನು ತೋರಿಕೊಟ್ಟನು. ಉನ್ಮಾದಿನಿಯೂ ನೋಟದಳು; ಅಸಂಭವವೆಂದು ತೋರಲಿಲ್ಲ. ವಯಸ್ಸು ಚಿಕ್ಕದು; ಜರತಾರಿಯ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಉಟ್ಟುತೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ;—ಇದರ ಮೇಲೆ, ಏನನ್ನು ಕೇಳುವುದು? ಮತ್ತೇನನ್ನೂ ಮಾತನಾಡದೆ, ಅವಳು ಅವರ ಜಿತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಮುಂದೆ ನಡೆದಳು.

ಸಂಗಡಿಗರ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಕೊಡಕೊಡದೆಂದು ವಾಹಕನಿಗೆ ಕಟ್ಟಣ್ಣಾತಿಯಾಗಿದ್ದಿತು. ಆ ಆಗತಿಯೂ ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಭಾರವೆಂದು ತೋರುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಿತಾಗಿ, ಹುಚ್ಚಿ ದೊರೆದೊಡನೆಯೆ ಅದನ್ನು ಇಳಿಹಿಜಡುವೆನೆಂದು ಅವನು ಆಲೋಚಿಸಿದ್ದನು. ಆದರೆ, ಆ ಹುಚ್ಚಿ ಅವ ಮಾತನ್ನೂ ಕೇಳದೆ ಹೋದುದರಿಂದ, ಅವನ ಆ ಆಸೆ ಪೂರೆಯ್ಯುವುದಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಘಾತವೊದವಿತು. ಕೊನೆಗೆ ಏನಾದರೂ ಆಡಿಯೇ ಬಿಡುವೆನೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ, ಅವನೇ ಹುಚ್ಚಿಯೊಡನೆ ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. ಹೇಳಿದನು:--“ನೀನು ಹೆಂಗುಸು. ನಮ್ಮ ಜಿತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವುದು ಒಳ್ಳೆದಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಕೊಂಚ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ‘ಮಾರಾಮಾರಿ’ಗೆ ಆರಂಭವಾಗುವುದು. ನೀನೀಗಲೇ ಪಲಾಯನಮಾಡು.”

ಹುಚ್ಚಿ:--“ವಿವಾಹವೆಂದರೆ ಶುಭಕಾರ್ಯ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ‘ಮಾರಾಮಾರಿ’ ಯೇಕೆ?”

ವಾಹಕ:--“ಈ ವ್ಯಾಪಾರವು ವಿವಾಹವಲ್ಲ. ಅದೊ! ಅಲ್ಲಿ ನೋಡು. ಆನನು ಜರತಾರಿಯ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಹಿರಿದು, ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವನೋ ಅವನು ನಮ್ಮ ‘ಘಾಬುದಾರಿ’ರ ಮಗನು. ಈ ಗ್ರಾಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ಅವೂರ್ವಸುಂದರಿಯೊಬ್ಬಳಿರುವಳೆಂದು ಕೇಳಿ, ಅವಳನ್ನು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಅಪಹರಿಸಿ ತರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಟಿರುವನು. ಅದರಿಂದಲೇ ಹೇಳಿದೆನು—‘ಮಾರಾಮಾರಿ’ಯಾಗುವುದೆಂದು.”

ಹುಚ್ಚಿಯು ಭಯದಿಂದ ಕಂಪಿಸತೊಡಗಿದಳು. ಕೇಳಿದಳು:-- “ಅವ್ವ! ಆರ ಮಗಳನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿ ತರಬೇಕೆಂದಿರುವಿರಿ?”

ವಾಹಕನು ಹೇಳಿದನು:—“ಅದೆಲ್ಲವೂ ನನಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯದು. ಅದಾವ ಕೋ ಭಟ್ಟಾಚಾರ್ಯನ ಸೊಸೆಯಂತೆ; ಅವಳ ಗಂಡನು ಕೆಲವು ದಿನಗಳಿಗೆ ಮೊದಲು ಅವನೋ ಒಬ್ಬ ಶಿಷ್ಯನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿರುವಂತೆ. ಸುಂದರಿಯ ಹೆಸರನ್ನು ದಾವಿನಿಯೆಂದು ಹೇಳಿದರು.”

ಕೇಳಿದೊಡನೆಯೆ, ಉನ್ಮಾದಿನಿಯು ಕಿಡಿ ಕಿಡಿಯಾಗಿ ಹೆಣ್ಣು ಹಾವಿನಂತೆ ವಾಹಕನ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ದಾರಿಗಟ್ಟಿ ನಿಂದು, ಬಲಗಯ್ಯೆಲ್ಲ ತ್ರಿಶೂಲವನ್ನು ಜಳಪಿಸಿದಳು. ಆ ಭೀಕರಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ, ವಾಹಕನು ಭಯಗೊಂಡು, —“ಆಮ್ರ! ನಾನು ಬಡವನು. ಹೊಟ್ಟೆಯ ಪಾಡಿಗಾಗಿ ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನನ್ನು ಹೊಡೆದು ಆಗುವುದೇನು? ನಾನು ಹಿಂದೂ; ಹಿಂದೂಗಳ ಮೇಲೆ ಅತ್ಯಾಚಾರವನ್ನು ನಡೆಯಿಸುವುದು ನನಗೆ ಇಷ್ಟವಲ್ಲ. ಈಗಲೇನಾದರೂ ಗಲಬೆಮಾಡಿದರೆ, ಈ ಯವನರು ನಿನ್ನನ್ನು ತುಂಡುತುಂಡುಮಾಡಿ ಬಿಸುಡುವರು. ಆದುದರಿಂದ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳು; ನೀನು ಬೇರೊಂದು ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಬೇಗಬೇಗನೆ ಹೋಗಿ, ಗ್ರಾಮವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಹಿ, ಜಾಗ್ರತೆಗೊಳಿಸು. ಎಲ್ಲರೂ ಏಕಸ್ಥರಾಗಿ ಅಡ್ಡಿಮಾಡಿದರೆ, ಸಿನ್ಹ ಇಷ್ಟವು ಸಫಲವಾದರೂ ಆಗಬಹುದು. ಇದಲ್ಲದೆ ಇನ್ನು ಬೇರೆಯ ಉಪಾಯವಿಲ್ಲ.”—ಎಂದನು.

ಆಲಿಸಿದುದೇ ತಡ; ಹುಚ್ಚಿಯು ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. ಓಡೋಡುತ್ತ ಹೋಗಿ, ಹಳೆಯವು ಹೊಕ್ಕು, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿಯೂ ಚೀತ್ಕಾಂಕ್ಷಮಾಡುತ್ತ, ಹೇಳತೊಡಗಿದಳು: —“ಹಿಂದೂಗಳ ಹಿಂದೂತ್ವವು ಮೋಗುತ್ತಿದೆ; ಎಲ್ಲರೂ ಏಳಿ! ಸತಿಯರ ಸತೀತ್ವವು ಮೋಗುತ್ತಿದೆ; ಒಂದು ಬಾರಿ ಎಲ್ಲರೂ ಏಳಿ! ಅದಿತಿ ಭಟ್ಟಾಚಾರ್ಯನ ಸರ್ವನಾಶವಾಗುತ್ತಿದೆ; ಎಲ್ಲರೂ ಏಳಿ! ‘ಫಾಜುದಾರ’ನ ಮಗನು ಬಂದು ಅವನ ಸೊಸೆಯನ್ನು ಸೆಳೆದುಕೊಂಡುಹೋಗುತ್ತಾನೆ; ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದು ಬಾರಿ ಏಳಿ; ಏಳಿ!!!”

● ಆರೂ ಏಳಲಿಲ್ಲ; ಕೆಲಬರು ಹೇಳಿದರು:—“ಶತ್ರು ಬಂದರೆ ಬರಲಿ! ಪರರಿಗಲ್ಲವೆ?” “ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗಾಗಿ ತಲೆಗೊಡುವುದರಿಂದ, ನಮಗೆ ಆಗುವ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು?”— ಎಂದು ಕೆಲಬರೆಂದರು. ಮತ್ತೆ ಕೆಲಬರು: —“ಅದಿತಿಗೆ ಸರ್ವನಾಶವಾದರೆ, ಆಗಬಾರದೇಕೆ? ಆದರಿಂದ ನಮಗೆ ಏನು ನಷ್ಟ?”— ಎಂದರು.

ಇದೆ: ನಷ್ಟವಿದೆ. ಇತರದೇಶಗಳವರೆಲ್ಲರೂ ಅದನ್ನು ಬಲ್ಲರು; ಆದರೆ, ನಾವು ಮಾತ್ರ ಇನ್ನೂ ಅರಿಯುವು. ವಿಪತ್ತು ಇಂದು ನಮಗೆ; ನಾಳೆ ನಿಮಗೆ! ಅತ್ಯಾಚಾರವು ಒಂದು ಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಮಾಡಕೂಡಿತೆಂದರೆ, ಎಲ್ಲ ಮನೆಗಳ ದಾರಿಯನ್ನೂ ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವುದು. ಒಂದು ಮನೆಗೆ ಅಗ್ನಿಪ್ರವೇಶವಾದರೆ, ಎಲ್ಲ ಮನೆಗಳನ್ನೂ ಹೊತ್ತಿಸಿಬಿಡುವುದು. ಅನ್ಯರ ಮನೆಯ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಆವನು ಆರಿಸುವನೋ, ಅವ

ನೇ ತನ್ನ ಮನೆಯನ್ನೂ ಕಾವಾಡಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಈ ಬಗೆಯ ಜ್ಞಾನವು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಕಾಲದ ಹಿಂದೆಯೇ ಅಂತರ್ಹಿತವಾಗಬೋಗಿದೆ; ಆದುದರಿಂದಲೇ, ಹುಚ್ಚಿಯ ಕೂಗಿಗೆ ಆರೂ ಕಿವಿಗೊಡಲಿಲ್ಲ!

ದುವ್ಯಕ್ತಿಯವನರ ಅತ್ಯಾಚಾರವನ್ನು ಆರೂ ನಿವಾರಿಸಲಿಲ್ಲ! ರಮೇಶನ ತಂದೆ ಅದಿತಿವಿಶಾರದನು ಕೇವಲ ಏಕಾಕಿ; ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ವೃದ್ಧನು. ದಾಮಿನಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅವಸಿಂದಾಗಲಿಲ್ಲ. ಯವನರು ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲನ್ನೊಡೆದು ಮೂರ್ಛಿತೆಯಾದ ಆ ದಾಮಿನಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡುಹೋದರು

ಹುಚ್ಚಿ ನೋಡಿದಳು; ಆರೂ ಏಳಲಿಲ್ಲ;—ಆರೂ ಸಹಾಯಮಾಡುವರು ಇಲ್ಲದೆಯೋದರು. ರಮೇಶನ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲ ವರೆಗೂ ಒಂದು ನೋಡಿದಳು;— ಎಲ್ಲವೂ ಮುಗಿದವೆ;—ದಾಮಿನಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡೇ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವಳ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸತೊಡಗಿತು. ಮೊದಲಿನಂತೆಯೇ ಉಸ್ತುತ್ರೆಯಾಗಿ, ಸಿಂಹಿಯಂತೆ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಅಲ್ಲಿ ನಿಂದಳು. ಕೊನೆಗೆ ತ್ರಿಶೂಲವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೊರಟಳು.

ಯವನರು ಒಂದು ಅರಣ್ಯದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ದಾಮಿನಿಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯ ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಸ್ತಧಾರಿಗಳಾದ ಸೈನಿಕರು! ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹಿಂದೆ, 'ಘಾಬುದಾರ'ನ ಮಗನು ಕುದುರೆಯನ್ನೇರಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಹುಚ್ಚಿಯು ವಾಯುವೇಗವಿಂದ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ತ್ರಿಶೂಲವನ್ನು ಚೂಚ್ಚಿದಳು. ತ್ರಿಶೂಲವು 'ಘಾಬುದಾರ'ನ ಮಗನ ದೆಸೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು, ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಮೂಡಿತು. ಅವನ ದೇಹವು ಅಲುಗಿತು; ಕೊನೆಗೆ ಅಶ್ವವೃಷ್ಯಚ್ಯುತವಾಗಿ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದಿತು. ಹುಚ್ಚಿಯು ಏಕಟಪಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿದಳು. ಕುದುರೆಯು ಚಕಿತವಾಯ್ತು. ಪದಾತಿಕರು ಹಿಂಬರುಗಿ ನೋಡತೊಡಗಿದರು.

ಉನ್ನಾಟನಿಯು ಪುನಃ ಏಕಟಪಾಸವನ್ನು ಮಾಡುಮಾಡುತ್ತೆ, ಓಡತೊಡಗಿದಳು. ಅವಳಿಗೆ ದಾಮಿನಿಯ ಸ್ಮರಣೆಯೇ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಮೇಲೆ ಉನ್ನಾಟನಿಯ ನ್ನು ಆರೂ ನೋಡಲಾರದೆ ಹೋದರು. ಪದಾತಿಕರು ನೋಡಿದರು; 'ಘಾಬುದಾರ'ನ ಮಗನಿಗೆ ಅಪಾಯಕರವಾಗಿ ಓಟುಬಿದ್ದಿದ್ದಿತು. ಅವನನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಿದರು. ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ದಾಮಿನಿಯನ್ನು ನೆಲದಲ್ಲಿಳಿಸಿ ಹೊರಟುಹೋದರು.

ದಾಮಿನಿಯೊಬ್ಬಳೇ ಅರಣ್ಯಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದಾಳೆ. ನವಪಲ್ಲವಿತ ವುಷ್ಟಿತಲತೆಯನ್ನು ಆಧಾರಭೂತವಾದ ವೃಕ್ಷದಿಂದ ಕಿತ್ತು, ನೆಲದಲ್ಲಿ ಬಿಸುಟರೆ, ಗಾಳಿಯ ಹೊಡೆತದಿಂದ ಅದು ಹೇಗೆ ಪ್ರಕಂಪಿತವಾಗುತ್ತಿರುವುದೋ,—ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ದಾಮಿನಿಯ ಅವಸ್ಥೆಯೂ ಅದೇ ಆಗಿದ್ದಿತು. ಗಾಳಿಗೆ ಅವಳ ನೀರೆಯ ಸೆರೆಗು ಹಾರಾಡುತ್ತಿತ್ತು.

ಚ ತು ಧ ಫ ಪ ರಿ ಚ್ಛೇ ದ .

ಬಿಳಿಗಾಯಿತು. ರಮೇಶನ ತಂದೆಯಾದ ಅದಿತಿವಿಶಾರದನು ನಾಮಾವಳಿಯನ್ನು ಹೊದೆದುಕೊಂಡು, ಹೊರಗೆ ಚಾವಡಿಗೆ ಬಂದನು. ಇನ್ನೂ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯಾಗಿ ರಲಿಲ್ಲ. ದಾಮಿನಿಯಿಲ್ಲ;—ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಇನ್ನಾರು ಒದಗಿಸಿಕೊಡುವರು? ವಿಶಾರದನು ಅತ್ಯಂತವಿಮರ್ಷಭಾವದಿಂದ ಒಬ್ಬನೇ ಕುಳಿತಿ ದ್ದನು. ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ನೆರೆಕರೆಯವರೂ, ಗ್ರಾಮಸಿವಾಸಿಗಳೂ, ಆತ್ಮೀಯಬಂಧು ವರ್ಗದವರೂ, ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಆತ್ಮೀಯತೆಯನ್ನು ತೋರಪಡಿಸುವುದಕ್ಕೆಂದು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ರಾಗಿ ಬರಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಬಂದವರಲ್ಲಿ ಕೆಲಬರು—“ಆಹಾ! ಎಂತಹ ವಿಪತ್ತು! ಎಂತಹ ವಿಪತ್ತು!”—ಎಂದೂ, ಕೆಲಬರು—“ಯಾವಾಗ ಯಾರಿಗೆ ಏನು ಸಂಭವಿಸು ವುದೋ, ಯಾರು ಹೇಳಬಲ್ಲರು?”—ಎಂದೂ, ಮತ್ತೆ ಕೆಲಬರು—“ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಅದೃಷ್ಟವೇ ಮೂಲ! ಅವನವನ ಅದೃಷ್ಟಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿಯೇ ಎಲ್ಲವೂ ನಡೆವುದು!”—ಎಂದೂ ಬಗೆಬಗೆಯಾಗಿ ಹೇಳತೊಡಗಿದರು. ಅದಿತಿವಿಶಾರದನು ಇದೊಂದ ಕ್ಕೂ ಉತ್ತರವನ್ನೇ ಕೊಡದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ಜನಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ದ್ವಿಗಣೇಶ ಚಂದ್ರನೆಂಬ ಮಧ್ಯವಯಸ್ಕನೂ ಸ್ಥೂಲಶರೀರನೂ ಆದ ಪ್ರತಿವಾಸಿಯೊಬ್ಬನು ಅದಿ ತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು—“ಇದರ ಸೂಚನವಾವುದೂ ಮೊದಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲವೆ? ಎಂದರೆ, ಮೊದಲು ತಮಗೆ ಇದಾವ ವಿಷಯವೂ ಗೊತ್ತಾಗಿರಲಿಲ್ಲವೆ ಏನು?”—ಎಂದನು. ಅದಿತಿಯು ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ನಿಶ್ಚಾಸವನ್ನು ಪರಿತ್ಯಾಗಮಾಡಿ,—“ಅಣ್ಣ! ಮೊದಲೇ ಗೊತ್ತಿದ್ದರೆ, ಈ ರೀತಿಯಾಗುತ್ತಿತ್ತೆ? ರಮೇಶನನ್ನು ವಿಧೇಶಕ್ಕಾದರೂ ಏತಕ್ಕೆ ಕಳೆಹಿ ಕೊಟ್ಟೆನೋ? ಈ ರಾತ್ರಿ ರಮೇಶನಿದ್ದಿದ್ದರೆ, ಸೃಗಾಲಗಳಿಗೆ ಸಿಂಹದ ಗುಹೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಮಾಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತೇನು?”—ಎಂದನು.

ಗಣೇಶ:—“ಆಹುದೆ? ಇಂತಹ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ರಮೇಶನಿಂದಾದರೂ ಪ್ರಯೋಗ ಜನವೇನೋ? ನಾವೇ ತಮ್ಮ ಸೊಸೆಯನ್ನು ಉಳಿಯಿಸಬಹುದಾಗಿದ್ದಿತು. ಆದರೆ, ಏನು ಮಾಡುವೆ? ಎಲ್ಲ ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಹಸವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಯವನರು ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತು ಮಂದಿ; ನಾನೋ? ಒಂಟಿಗನು. ಆದರೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲವೆಂದರೆ, ನಾನು ಹೊರಗಣ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದರೆ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು; ಏನಾದರೊಂದು ಮಾಡಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಆದರೆ, ತಮ್ಮ ದೌರ್ಭಾಗ್ಯದಿಂದಲೋ, — ಅಥವಾ ರಮೇಶನ ದುರ ದೃಷ್ಟದಿಂದಲೋ, ಏನೋ, — ನಾನು ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಒಳಗೇ ಮಲಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆನು. ಮಲಗಿದ ಮೇಲೆ ಘಟ್ಟನೆ ಏಳುವುದಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ; ಆದರೂ, ಅಕೆ* ಕೂಗಿದ

* ಹೆಂಡ್ತಿಯ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳದಿರುವುದು ಪೂರ್ವಸಂಪ್ರದಾಯದವರ ಪದ್ಧತಿ.

ಮೇಲೆ ಎದ್ದೆನು; ಒಳ್ಳೆಯ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು,— ಇನ್ನೇನು? — ಹೊರಡಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ಆ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ನಸ್ಯದ ಡಬ್ಬಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಿ ತೆಗೆದು, ಒಂದು ಚಿಟಿಕೆಯ ನಸ್ಯವನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಮೂಗಿಗೆ ಎರಿಸಿದೆನು. ಇಂತಹ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೆಲ್ಲ ನಸ್ಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಆಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಆ ಮೇಲೆ ನೋಡಿದೆನು;—ಮೆಯ್ಯೆಲ್ಲ ಬೆಮರಾಗಿದ್ದಿತು; ಬೆಮರಿನಿಂದ ಸರ್ವಾಂಗವೂ ತೊಯ್ದು ಹೋಗಿದ್ದಿತು. ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೂ ಬೆಮರುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲ;—ಆ ಮೇಲೆ ಆ ಯವನರು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಓಡಿಹೋದರೆ?—ಎನು ಮಾಡಲಿ? ಎಂದಾಲೋಚಿಸಿ, ಗಾತ್ರವಾರ್ಜನಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು. ಎಲಕ್ಷಣವಾಗಿ ಮೆಯ್ಯನ್ನೊರಿಸಿಕೊಂಡೆನು. ಎಲ್ಲ ವಿಚಾರಗಳೂ ಒಟ್ಟೊಟ್ಟಿಗೆ ನೆನಪಾಗುವುದಿಲ್ಲ! ಮೆಯ್ಯನ್ನೊರಿಸಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಅಸ್ತದ ನೆನಪಾಯಿತು. ಅಸ್ತವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಗಿ ಮಾಡುವುದೇನು? ಬಡಿಗೋಲನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡೆಂದು ಆಕೆಗೆ ಹೇಳಿದೆನು. ಅವಳು ತರುವಳೆ? ಅದರಿಂದ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟಳು. ಕೊನೆಗೆ, ಒಂದು ಮಗು,—ಆ ನನ್ನ ಏಳನೆಯ ಮಗು—ಒಂದು ಇಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟಿತು. ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಬಿಸಿಲು ವಾಳಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿ, ನೋಡುತ್ತೇನೆ;—ಎನನ್ನು ನೋಡುವುದು? ದುವೃತ್ತರೆಲ್ಲರೂ ಆಗಲೇ ಹಿಂದಿರುಗಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನು ಇಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದ ಫಲವೇನೆಂದು, ಅದನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಎಸೆದುಬಿಟ್ಟೆನು.”—

ಗಣೇಶಚಂದ್ರನು ಈ ಪರಿಯಾಗಿ ಆತ್ಮಶಾರ್ಯವನ್ನು ಪರಿಚಯವಾಡಿಕೊಂಡು ತಿದ್ದನು. ಆ ವೇಳೆಗೆ ಒಕ್ಕಲಿಗನೊಬ್ಬನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, ವರ್ತಮಾನಕೊಟ್ಟನು:—“ಘಾಬುದಾರನ ಮಗನು ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯೆ ಸತ್ತುಬಿದ್ದಿದ್ದಾನೆ; ಹೊಡೆದವರಾರೆಂಬುದು ಇನ್ನೂ ಗೊತ್ತಾಗಿಲ್ಲ.”

ಅತ್ಯಾನಂದದಿಂದ ಗಣೇಶಚಂದ್ರನು—“ಹಾಗಾದರೆ, ಸರಿ! ನಾನೇ. ನನ್ನ ಇಟ್ಟಿಗೆಯೇಟೆನಿಂದಲೇ ಅವನಿಗೆ ಮರಣ! ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ;—ಯವನ ನನ್ನು ನಾನೇ ಕೊಂದೆನು. ನನ್ನ ಗುರಿಯೆಂದರೆ ಏನು? ಸಾಮಾನ್ಯವೇ?”—ಎಂದನು.

ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ಸ್ವಲ್ಪ ನಕ್ಕು,—“ಅಂತಹ ಮಾತನ್ನು ಆಡುವುದೇ ಒಳ್ಳೆದಲ್ಲ. ಸತ್ತವನು ‘ಘಾಬುದಾರ’ನ ಏಕಮಾತ್ರ ಪುತ್ರನು. ಅಂತಹ ಮಗನನ್ನು ಆವನು ಕೊಂದಿರುವನೋ ಅವನ ಅದೃಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಶೂಲವೇ ಬರೆದಿರುವುದು!”—ಎಂದನು.

ಈ ಬಾರಿ ಭಯದಿಂದ ಗಣೇಶನು ನಡುಗಿದನು. ಕಂಪಿತಸ್ವರದಿಂದ ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲನೆ ಹೇಳತೊಡಗಿದನು:—“ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಇದುವರೆಗೂ ಹಾಸ್ಯವಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ

నల్లదే బేరేయిల్ల. నాను ఠాగే ఠేళిదేనే? ఏనేందు ఠేళిదేను? ఏనూ ఇల్ల. 'ఘోబుదార'న మగనీగి నన్నింద కేడు సంభవిసితేందరే, సంభవనియవే? ఎందిగూ అల్ల. ఆగళినిందలూ నాను ఠేళుత్తిద్దుదు ఒందే. నన్నున్నిష్ఠ కుగిదరూ, నాను మాతనాడిదేనే? రమేశను దోడ్డవనో— 'ఘోబుదార'న మగను దోడ్డవనో?'—ఠేళుఠేళుత్తే, అవను అల్లింద కాలేగీదను.

'ఘోబుదార'న మగన మరణసంవాదవన్ను తంద ఆ కృషకను అదితి ఏఠారదనన్ను కురితు—“మఠాశయ! తమ్మ సోసేయవరూ హిందిరుగి మనేగి బరుత్తిద్దారే” — ఎందను.

కేళిదోడనేయే, ఏఠారదను ఎల్లర వోగవన్నూ నోడిదను. ఆరూ ఏనన్నూ ఠేళలిల్ల. కేనీగే, ఏఠారదను తానాగియే ఎల్లరూడనే—“అయ్య! ఈగ మాడతక్కుదేను? నన్న సోసే యవనస్పర్తితేయగిరువఠు; అంతఠుళన్ను ఘనః గ్రఠణమాడబఠుదే—కుడదే?”—ఎందు కేళిదను. అదక్కే అవరేల్లరూ—“మఠాశయ! తావు అద్వితియ పండితరు. ఇదర ఇత్సఠ్ఠవన్ను తావే మాడబేకాగిదే.”—ఎందరు. ఏఠారదను కేనీంఠ ఠోత్తు ఏనన్నో యోజిసుత్తిద్దు, కేనీగే ఒళగే ఠోగి, గృఠిణియోడనే ఈ ఏఠారవన్ను కురితు ఆలోజిసతొడగిదను.

గృఠిణియూ ఠేళిదఠు: —“అదే ఠుఠుగియన్ను ఘనః మనేగి? అదే నిమ్మ ఇష్టవాదరే, బేరేయి మనేమాడికేనీంఠు, సంసారమాడబఠుదు!”

అదితి: —“ఏను ఠాగేందరే? అవళల్లి ఏను దోఠేష?”

గృఠిణి:—“దోఠేషవేల్లవూ నన్నదే, ఠాగాదరే!”

అదితి:—“ఇల్ల; సిన్నన్ను దోఠియేందు ఠేళలిల్ల. సోసేయన్ను ఘనః కరేదుకేనీంఠువుదరిందాదరూ ఁంటాగువ దోఠేషవేనేందు కేళిదేను; అష్టే.”

గృఠిణి:—“దోఠేషవు ఏనే? దోఠేషవు ఎష్టోఠే ఇదే. మోదలు, జనరు ముఖక్కే కప్పునుణ్ణివన్ను బరేయవరు. ఆమేఠే, శిష్యురు గురుగళన్ను త్యాగమాడువరు. ఆగ, నమ్మ మక్కుళుమరిగళిగే ఏను గతి?”

అదితి:—“జనరేతక్కే దూరువరు? శిష్యరేతక్కే తృజిసువరు? నమ్మ సోసేయేనూ కులత్యాగినియల్ల; ఇఠ్ఠాఘోర్వకవాగి ఠోఠేదవళల్ల; ఠోఠేద

ವಳೂ, ಆ ಯವನನ ಮನೆಗೆ ಏನೂ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ; ಮಾರ್ಗಮಧ್ಯದಿಂದಲೇ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ.”

ಗೃಹಿಣಿ:—“ಏನು? ಕುಲತ್ಯಾಗಿನಿಯಲ್ಲವೋ? ಇಚ್ಛಾವೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹೋದವಳಲ್ಲವೆಂದು ನಿಮಗೆ ಯಾರು ಹೇಳಿದರು? ಎಲ್ಲ ವಿಚಾರವೂ ನಿಮಗೆ ಬಹುಶಃ ತಿಳಿದಿರಬಹುದು. ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳ ವರೆಗೆ, ಒಬ್ಬ ಹೆಂಗಸು ಹುಚ್ಚಿಯ ವೇಷದಿಂದ ಆಗಾಗ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದುಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಒಂದು ದಿನ, ಸಂಜೆಯ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಸೊಸೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಓಡಿಹೋಗುವುದರಲ್ಲಿದ್ದಳು; ನಾನು ಹೋಗಿ, ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದೆನು. ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದವಳು ತಲೆದಿಂಬಿನಲ್ಲಿ ಮುಖವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ವುಸು,—ಏನು ಆ ಹುಡುಗಿಯ ಅಳು! ನಾನೇನು ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ಹೇಳಿದೆನೆ? ನಿಮ್ಮ ಆ ಸೊಸೆಯಾವಾಗ ನಾನಿರುವ ಪರ್ಯಂತವೂ ವುಸು ಓಡಿಹೋಗುವುದು ಅಸಂಭವವೆಂದು ತಿಳಿದಳೋ ಆಗ ಈ ಮಂತ್ರಾಲೋಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಜನಗಳನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೊರಟುಹೋಗಿರುವಳು.”

ಗೃಹಿಣಿಯು ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಅದಿತಿಗೆ ಏಸ್ಮಯವುಂಟಾಯಿತು. ಒಂದೆರಡು ಬಾರಿ—“ಶಾಸ್ತ್ರವೆಂದಿಗೆ ಸುಳ್ಳಾದೀತು? ಸ್ತ್ರೀಚರಿತ್ರವು ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು?”—ಎಂದುಕೊಂಡು, ಕೊನೆಗೆ ಗೃಹಿಣಿಯನ್ನು ಕುರಿತು—“ಅಹುದು; ನೀನು ಹೇಳಿದುದರಲ್ಲಿ ನನಗೂ ನಂಬುಗೆಯುಂಟಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇನ್ನೆಂದಿಗೂ ಅವಳನ್ನು ಮನೆಗೆ ಸೇರಿಸುವುದಿಲ್ಲ.”—ಎಂದನು.

ಅದಿತಿಯು ಚಾವಡಿಗೆ ಬಂದು, ಸಮವೇತರಾದ ಎಲ್ಲರೊಡನೆಯೂ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿದನು:—“ಅಯ್ಯಾ! ನನಗೆ ಏನೋ ಭ್ರಾಂತಿಯುಂಟಾಗುತ್ತು. ಇದುವರೆಗೂ ನನ್ನ ಸೊಸೆ ನಿರ್ದೋಷಿಯೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದೆನು. ಈಗ ಗೊತ್ತಾಯಿತು; ನಿಜಸ್ಥಿತಿ ಹಾಗೆ ಅಲ್ಲ. ನೀವೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನ ಆತ್ಮಿಯರು; ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ನಾಚುಗೆಯಾದರೂ ಏನು? ನನ್ನ ಸೊಸೆ ಕುಲಟೆ. ಅನೇಕದಿನಗಳಿಂದಲೂ, ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಓಡಿಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆದರೆ, ಗೃಹಿಣಿಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮದರ್ಶಿತೆಯಿಂದ ಅವಳ ಪ್ರಯತ್ನವು ಸಫಲವಾಗಲು ಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತು. ಈಗ ನನ್ನ ಈ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲನ್ನೊಡೆದು ಮಾಡಿದ ಸಾಹಸಕಾರ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ಆ ನನ್ನ ಸೊಸೆಯ ಆಪ್ತಾಲೋಚನೆಯ ಕೌಶಲದಿಂದಲೇ ನಡೆದುದಾಗಿದೆ. ಅದು ಹೇಗಾದರೂ ಇರಲಿ; ಅವಳು ನಿರ್ದೋಷಿಯೆಂದು ನಾವು ಅವಳನ್ನು ಗ್ರಹಣಮಾಡಿದರೂ, ಈಗ ಅವಳು ಯವನನಿಂದ ಸ್ಪೃಷ್ಟಳಾಗಿರುವಳೆಂಬ ಏಷಯದಲ್ಲೆ ಅವ ಸಂದೇಹವೂ ಇಲ್ಲ. ಅತ ಏವ, ಶಾಸ್ತ್ರಸಮ್ಮತವೆಂದು ಅವಳನ್ನು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಮನೆಗೆ ಸೇರಿಸುವುದಾದೀತು? ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳಿಗೂ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಿದೆ;

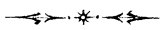
ಅಂತೆಯೇ, ಈ ಸಾವಕ್ಕೂ ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಉಂಟು. ಆದರೂ ಅವಳನ್ನು ಮನೆಗೆ ಸೇರಿಸಿದರೆ, ಮತ್ತೊಂದು ವಿಷತ್ತು ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾಗಿಯೂ ಉಂಟಾಗಬಹುದು. 'ಪೌಬುದಾರ'ನು ಯೋಚಿಸಿಯಾನು; - ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ನಾವೇ ಕೊಂದು, ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಮನೆಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡೆವೆಂದು. ನಾನೊಬ್ಬನೇನು? ಅವಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯಗೊಟ್ಟ ಎಲ್ಲರ ಮೇಲೆಯೂ ಇದೇ ಸಂದೇಹವು ಅವನಿಗೆ ಉಂಟಾಗುವುದು. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಆತ್ಮರಕ್ಷಣವೇ ಮನುಷ್ಯರ ಮುಖ್ಯಧರ್ಮ: ಈ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೆಷ್ಟೋ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿವೆ. ಈಗ ನಾನು ಸಿತ್ತಯನಾಡಿಯವರೊಡನೆಂದರೆ, - ಹುಡುಗಿಯು ಮನೆಗೆ ಬರುವೆನೆಂದು ಹೇಳಿದರೂ, ಇನ್ನು ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಎಡೆಗುಡುವುದಿಲ್ಲ. ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಈ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಏನು ಹೇಳುತ್ತೀರಿ?"

ಸಮಸ್ತರೂ ಏಕವಾಕ್ಯದಿಂದ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿದರು -- "ತಾವು ಮಾಡಿರುವ ಈ ಯುಕ್ತಿ ಒಪ್ಪ ಚೆನ್ನಾಗಿರುವುದು. ನಾವೂ ಈ ಪರಾಮರ್ಶನುಸಾರವಾಗಿಯೇ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ತಮ್ಮ ಸೊಸೆಗೆ ನಾವಾರೂ ಸ್ಥಳಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನಾರಾದರೂ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟಪಟ್ಟರೂ, ಅವರನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತೇವೆ. ಒಬ್ಬ ಪಾಪಿಷ್ಠಿಯ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರೆಲ್ಲರೂ ಏಕೆ ಏಪದ್ಧಿ ಸ್ವರಾಗ ಬೇಕು? ಅವರಲ್ಲಿಯೂ, ಕುಲಜಿಯಾದವಳಿಗೆ ಸ್ಥಳಕೊಡುವುದು ಉಚಿತವಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳವು ದೊರೆಯದಿದ್ದರೆ, ಅಗತ್ಯವಾಗಿಯೂ ಅವಳು ತಾನಾಗಿಯೇ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟುಹೋಗುವಳು."

ಎಲ್ಲರೂ ಈ ಬಗೆಯಾಗಿ ತಮ್ಮತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸಿತ್ತಯನಾಡಿಕೊಂಡು, ಮನೆಯವರನ್ನು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಹೊರಟುಹೋದರು.

ಪಂಚಮ ಪರಿಚ್ಛೇದ.

ಎಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋಗಿ, ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಹೊತ್ತಾಯಿತು. ಗೃಹಿಣಿಯು ಆದಿತಿಯನ್ನು ಕರೆದು, — "ಅದೊ! ನೋಡಿ. ಆ ಸಿಮ್ಮದೇಶೋಚ್ಚಲಿಯೂ ಕುಲೋಚ್ಚಲಕಾರಿಣಿಯೂ ಆದ ಸೊಸೆ ಬರುತ್ತಿದಾಳೆ. ಈಗ ಏನು ಹೇಳಬೇಕೋ— ಬಂದು ಹೇಳಿ!"—ಎಂದಳು. ಕೇಳಿ, ಅದಿತಿವಿಶಾರದನೆದ್ದು, ಬಾಗಿಲ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ನಿಂದನು. ನೋಡಿದನು. ದಾವಿನಿಯು ಅಧೋವದನೆಯಾಗಿ, ಮುಖವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು, ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿಯೇ

ಮಾವನನ್ನು ಕಂಡ ಬಳಿಕ, ಕೇಳುವುದೇನು? ದಾಮಿನಿಗೆ ಇನ್ನು ಸುಮ್ಮನಿರುವುದಕ್ಕೆ ಆಗದೆ ಹೋಯಿತು; ಅವಳು ಅತ್ತುಬಿಟ್ಟಳು. ಪಾಪ! ಮಹಾಯಾತನೆಯನ್ನೇ ಅನುಭವಿಸಿದ್ದಳು! ಬೇರೆಯ ದಿನವಾಗಿದ್ದರೆ, ಅವಳ ಆ ಅಳುವನ್ನು ನೋಡಿ, ಅದಿತಿ ಯೂ ಅತ್ತುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನು; ಆದರೆ, ಇಂದು ಅವನು ಅಳಲಿಲ್ಲ. ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನೀರು ಬಂದಿದ್ದುದೇನೋ ನಿಜ; ಆದರೆ, ತನ್ನ ಗ್ರಹಿಣಿಯನ್ನು ಅಬ್ಲಾತವಾಗಿ ನೋಡಿ, ಅದನ್ನು ಸಂವರಣಮಾಡಿದನು. ಆ ಮೇಲೆ, ನಸ್ಯದ ಡಬ್ಬಿಯನ್ನು ಹೊರಗೆ ತೆಗೆದು, ಒಂದೆರಡು ಬಾರಿ ಬೆರಳಿಂದ ಬಡಿದು, ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಚಿಟಿಕೆಯ ತುಂಬ ನಸ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಬಲವಾಗಿ ಸೇದಿ, ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ, ಸೊಸೆಯನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ,—“ವತ್ಸೆ! ಎಷ್ಟೋ ಬಗೆಯಾಗಿ ಯೋಚಿಸಿ ನೋಡಿದೆನು. ನಿನ್ನನ್ನು ಇನ್ನು ಗ್ರಹಣಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಯವನನು ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ವರ್ಶಮಾಡಿದ್ದಾನೆ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ನಿನಗೆ ಸ್ಥಳವು ದೊರೆಯಲಾರದು. ಇನ್ನೆಲ್ಲಗಾದರೂ ಹೋಗು!”—ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಬಾಗಿಲನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಒಳಗೆ ಹೋದನು.

ದಾಮಿನಿಗೆ ಮೊದಲು ಏನೂ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ; ಆ ಮೇಲೆ, ಮಾವನು ಮಾತನಾಡಿದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಾಕ್ಯವನ್ನೂ ಸ್ಮರಣೆಗೆ ತಂದುಕೊಂಡು, ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡಳು. ಆದರೆ, ಅದನ್ನೂ ಅವಳು ನಂಬಲಾರದೆ ಹೋದಳು. ಭಾವಿಸಿದಳು;—ಇದೆಲ್ಲವೂ ಸ್ವಪ್ನವಾಗಿರಬಹುದೇ?—ಸ್ವಪ್ನವಹುದೋ, ಅಲ್ಲವೋ ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ಥಿರಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಯೂ ದೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿದಳು. ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿಯೆ, ಒಂದು ಹುಣಿಸೆಯ ಮರ; ಅದರ ಒಣಗಿದ ಕೊಂಬಿನ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಹದ್ದು ಕುಳಿ ತಿದೆ; ಹಿಂಬಾಗಿಲ ಸರೋವರದ ನೀಲಜಲದಲ್ಲಿ ಹಂಸಪಕ್ಷಿಗಳು ಈಸಾಡುತ್ತಲಿವೆ; ಮೆಟ್ಟಿಲ ಸಮಾಪದಲ್ಲೆಯೆ ಮುಸುರೆಯ ಪಾತ್ರಗಳು; ಆವ ದಾಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ನೀರಲ್ಲಿ ರಿಸಿಹೋಗಿದ್ದಳೋ ಅವಳ ಬಲಸಿಕ್ತವಾದ ಕಾಲು ಹಜ್ಜೆಗಳೂ ಸೋಪಾನದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಲಿವೆ; ಮಾವನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹೋದ ಬಾಗಿಲು ಈಗಲೂ ಮುಚ್ಚಿಯೇ ಇದೆ. ದಾಮಿನಿಯು ಒಂದು ಬಾರಿ ಅದನ್ನು ತಳ್ಳಿ ನೋಡಿದಳು. ಆ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಮೆಯ್ಯನ್ನೂ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನೂ ಸವರಿಕೊಂಡು ಪುನಃ ನೋಡಿದಳು. ಸ್ವಪ್ನವಲ್ಲ; ಎಲ್ಲವೂ ಸತ್ಯಘಟನೆ! ಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ನಿಷೇಧವಿರುವುದೂ ಸತ್ಯಘಟನೆ; ‘ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಅಗ್ರಾಹ್ಯೆ’ಯೆಂಬ ಆವ ಮಾತನ್ನು ದಾಮಿನಿಯು ಕೇಳಿದ್ದಳೋ ಅದೂ ಸ್ವಪ್ನವಲ್ಲ! ದಾಮಿನಿಯು ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನು ಅಸ್ತಮಿಸಿಹೋದನು; ಎಲ್ಲವೂ ಅಂಧಕಾರ;— ದಾಮಿನಿಯು ಬಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟಳು.

ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ, ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಯೆ ಎಷ್ಟೋ ವೃದ್ಧಿಯರು, ಮಧ್ಯವಯಸ್ಕಿಯರು, ಯುವತಿಯರು, ಬಾಲಿಕೆಯರು,— ಎಲ್ಲರೂ ಬಂದು ದಾಮಿನಿಯ ಸುತ್ತ

ಲೂ 'ಗೇರಾಯಿಸಿ' ನಿಂದರು. ದಾಮಿನಿಗೆ ಆಗಲೂ ಮನೋವಿಕಾರವು ಹೋಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದಳೋ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನತಮುಖಿಯಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು, ಅನ್ಯಮನಸ್ಕೆಯಾಗಿ ಒಂದು ಕರಿಕೆಯನ್ನು ಉಗುರಿಂದ ನೀಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅನ್ಯಮನಸ್ಕೆಯಾಗಿರಲಿ, ಸಮನಸ್ಕೆಯೇ ಆಗಿರಲಿ;—ಅಂತೂ ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ವಾರಿಧಾರೆಯು ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು.

ನೆರೆದವರಲ್ಲ ಒಬ್ಬ ವೃದ್ಧೆ ದಾಮಿನಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತೆ, —“ಆಯ್ಯೋ! ಇಂತಹ ಅದೃಷ್ಟವನ್ನು ಸಡೆದು, ಭಾರತಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಬಹುದೆ? ಆಹಾ! ಎಂತಹ ಅದೃಷ್ಟ! ಎಂತಹ ದೌರ್ಭಾಗ್ಯ!”—ಎಂದಳು. ದಾಮಿನಿಯು ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ತಲೆಯನ್ನೆತ್ತಿ, ಕಾತರಗೊಂಡ ಹರಿಣಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಆ ವೃದ್ಧೆಯ ಮುಖವನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ವೃದ್ಧೆಯು ವುಸೂ ಹೇಳತೊಡಗಿದಳು:—“ಆಯ್ಯೋ! ಈ ಮುಖದ ಕಡೆಗೆ ಆ ಮನೆಹಾಕ ವೂವನು ಒಂದು ಬಾರಿಯಾದರೂ ತಿರುಗಿ ನೋಡಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ? ಧರ್ಮವು ದೊಡ್ಡದಾಗಲಿಲ್ಲ; ಚಾರಿತ್ರಿಯೇ ದೊಡ್ಡದಾಯಿತು! ಅಯ್ಯೋ! ಹಾಳವಿಧಾತನೆ! ಹಣೆಯಲ್ಲ ಕೆಟ್ಟುದನ್ನು ಬರೆವುದಕ್ಕೆ ನಿನಗೆ ಇನ್ನಾರೂ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲವೆ? ಈ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಕಷ್ಟ! ಆಹಾ! ಎಂತಹ ಹುಡುಗಿ! ಹುಡುಗಿಯಲ್ಲ; ಸ್ವರ್ಣಲತೆ!”

ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು ಮಧ್ಯವಯಸ್ತೆಯು ದಾಮಿನಿಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ, —“ಆಹಾ ನಮ್ಮ ದಾಮಿನಿ ಚಿರದುಃಖಿನಿಯೇ ಆಗಿಹೋದಳು! ವೃದ್ಧೆಯಾದ ಅಜ್ಜಿ ದಾಮಿನಿಗೆ ಮದುವೆಮಾಡಿದಾಗ, 'ಇಷ್ಟು ದಿನಗಳಿಗೆ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ದಾಮಿನಿಗೆ ಒಂದು ಮಾರ್ಗವಾಯಿತು; ಇನ್ನು ನಾನು ಸಿಟ್ಟಿಂತೆಯಾಗಿ ಸಾಯಬಲ್ಲೆನು' ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅಯ್ಯೋ! ಈಗ ಆ ಅಜ್ಜಿ ಬದುಕಿದ್ದರೆ? ದಾಮಿನಿಗೆ ಒಂದು ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯವಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಈಗ ಲಿನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ನಿಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ಕೂಡ ಒಂದು ಸ್ಥಳವೂ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ!”—ಎಂದಳು. ದಾಮಿನಿಯ ಮೆಯೆ ನಡುಗಿತು. ಘನಘನನಿಶ್ಚಾಸಗಳು ಹೊರಡಲಾರಂಭಿಸಿದುವು. ಕೊನೆಗೆ, ಅವಳು ಆ ಅಜ್ಜಿಯನ್ನು ನೆನೆದು ಅಳತೊಡಗಿದಳು. ತನ್ನ ಆ ಮಾತಾಮಹಿಯನ್ನು ಅಭಿಪ್ರಾಯವೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸಂಬೋಧನಮಾಡುತ್ತ, —“ಅವ್ವಾ! ಅವ್ವಾ! ನನ್ನನ್ನು ಯಾರೊಡನೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟುಹೋದೆ?”—ಎಂದು ಉಚ್ಚಕಂಠದಿಂದ ರೋದಿಸತೊಡಗಿದಳು.

ಈ ಆಕ್ರಂದನವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಅವಳ ಅತ್ತೆಯು ಕೋಪಾಪಿಷ್ಟೆಯಾಗಿ, ದೊಡ್ಡ ಶಬ್ದದಿಂದ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಗೆ ಬಂದು, —“ಜಿನ್ನಾಯಿತೆ? ಎಂತಹ ಹಾಳ ನಡತೆಯೆ ನಿನ್ನದು? ಈ ಅಲ್ಲದ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಗೃಹಸ್ಥರ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ಹಾಳ ಗೋಳಿಗೆ ಆರಂಭಮಾಡಿದೆ! ಇದರಿಂದ ಗೃಹಸ್ಥರಿಗೆ ಅಮಂಗಳವಾಗುವುದೆಂದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆ? ಚಿಃ! ಚಿಃ! ಎಂತಹ ನಾಚುಗೆಗೇಡಿ!”—ಎಂದು ತಿರ

ಸ್ವಾರಸೂಚಕವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿಡಿದಳು. ಆ ಮೇಲೆ, ಅಲ್ಲಿದ್ದ ನೆರೆಕರೆಯವರನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ,--“ಅಹುದೆ? ಇನ್ನು ನಿಮ್ಮದಾದರೂ ಎಂತಹ ಆಚರಣೆ? ನಿಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟು ಅಸ್ಥಿರ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಆಡಿಸಬಂದಿರಿ! ನಿಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಇದೇ ಸಮಯವೆಂದು ತೋರುತ್ತಿದೆ. ಇರಲಿ! ಪರಮೇಶ್ವರನು ಒಂದಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಒಂದು ದಿನ ನನಗೂ ಕೊಟ್ಟಾನು; ನನಗೂ ಒಂದು ದಿನ ಇಂತಹ ಸಮಯವು ಸಿಕ್ಕಿತು!”—ಎಂದಳು.

ಆರೂ ಆ ಪ ಉತ್ತರವನ್ನೂ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರೂ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ಹೊರಟುಹೋದರು. ದಾಮಿನಿಯೂ ಕಣ್ಣೀರನ್ನೊರಿಸಿಕೊಂಡು, ನಿಶ್ಯಬ್ದವಾಗಿ ಕುಳಿತಳು. ನೆರೆಕರೆಯ ಹೆಂಗುಸರಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಮನೆಗೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಟುಹೋದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ದಾಮಿನಿಯ ಸಮವಯಸ್ಕೆಯಾದವಳೊಬ್ಬಳು ಮಾತ್ರ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಹೋಗಿ ನಿಂದಿದ್ದಳು. ರಮೇಶನ ಮಲತಾಯಿಯು ಮೊದಲಿನಂತೆಯೆ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹೊರಟುಹೋದ ಮೇಲೆ, ಅವಳು ದಾಮಿನಿಯ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು,--“ಒಮ್ಮೆ ಎದ್ದು ಬಾರೆ! ಅಮ್ಮ!”— ಎಂದಳು. “ನಾನಿನ್ನೆಲ್ಲಿಗೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ; ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವೆನೆಂದರೂ, ಈಗ ನನಗೆ ಸ್ಥಳವಿಲ್ಲ; ಆರೂ ಇನ್ನು ನನಗೆ ಆಶ್ರಯಕೊಡುವಿಲ್ಲ!”— ಎಂದು ದಾಮಿನಿಯು ಕಂಬಿಸಿರುವುದಿಳಿಸಿತು.

ಸಮವಯಸ್ಕೆಯು ಕೇಳಿದಳು:—“ಹಾಗಾದರೆ ಏನು? ಇಲ್ಲಿಯೇ ಬಿದ್ದು ಸಾಯುವೆಯಾ?”

ದಾಮಿನಿಯು ಉತ್ತರಕೊಟ್ಟಳು:--“ಇಲ್ಲಿಯೆ ಸಾಯುತ್ತೇನೆ. ನನಗೆ ಇನ್ನು ಸ್ಥಳವೆಲ್ಲಿದೆ? ಅವರು* ನನ್ನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯೆ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಿದ್ದಾರೆ; ನಾನಿಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತೇನೆ. ಎಷ್ಟು ದಿನಗಳ ವರ್ಷಂತವಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಷ್ಟು ದಿನಗಳು ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿ ಕೂಡಿದರೆ, ಬದುಕಿರುತ್ತೇನೆ. ಅವರನ್ನು ನೋಡದೆಯೆ ಸಾಯುವುದಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲ!”—

ದಾಮಿನಿಯು ನಿಶ್ಯಬ್ದವಾಗಿ ಅಳತೊಡಗಿದಳು.

ಸಮವಯಸ್ಕೆಯು ಹೇಳಿದಳು:--“ಇನ್ನೆಲ್ಲಿಗೂ ಹೋಗಬೇಡವಮ್ಮ! ಈ ಮರಡಡಿಯಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಬಂದು ಕುಳಿತುಕೊ. ಬಿಸಿಲು ಸಹಿಸುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನನಗೂ ಇನ್ನು ಇಲ್ಲಿರಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ.”

ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ದಾಮಿನಿಯು:--“ಅಮ್ಮ! ಮನೆಗೆ ಹೋಗು. ನನಗೆ ಮನೆಯಿದೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡದಿದ್ದರೆ, ನಿಮ್ಮ ತಾಯಿಕಳವಳಪಡುವಳು.

* ಹೆಂಗಸರು ಗಂಡಂದಿರ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ.

ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ವೃದ್ಧಿ; ಪಾಪ! ಬಿಸಿಲಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಕು!” — ಎಂದಳು.

ಸಮವಯಸ್ಕೆಯು ಮನೆಗೆ ಹೋದಳು; ಆದರೆ, ಅವಳು ಬಹುಕಾಲ ಅಲ್ಲಿರುವುದಕ್ಕೆ ಆಗದೆ ಹೋಯಿತು. ಅವರಾಹ್ವವಾಗುವುದರೊಳಗಾಗಿಯೆ, ಪುನಃ ಅದಿತಿಭಟ್ಟಾಚಾರ್ಯನ ಮನೆಯ ಹಿಂಗಡೆ ಬಂದು ನಿಂದಳು. ನೋಡಿದಳು; ದಾಮಿನಿಯು ಮೊದಲಂತೆಯೇ ಒಬ್ಬಳೇ ಮರದಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಅಸ್ಯಮನಸ್ಕೆಯಾಗಿ ಒಂದು ಹಕ್ಕಿಯನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಈಗಲವಳ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ನೀರಿರಲಿಲ್ಲ.

ಪ್ರತಿವಾಸಿನಿಯು ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ದಾಮಿನಿಯ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು, ಕುಳಿತುಕೊಂಡಳು. ಕೊಂಚ ಕಾಲದ ವರೆಗೂ, ಇಬ್ಬರೂ ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ. ಅನಂತರ ದಾಮಿನಿಯು—“ಈ ರಾತ್ರಿಯೇ ಅವರು ಬಂದುಬಿಟ್ಟರೆ?” — ಎಂದಳು.

ಪ್ರತಿವಾಸಿನಿ:—“ಆರು? ನಿನ್ನ ಗಂಡನೆ? ಅವನು ಬಂದರೆ, ಒಳ್ಳೆದೇ ಆಯಿತು. ಒಳ್ಳೆದೋ, ಕೆಟ್ಟದೋ, ಏನಾದರೊಂದು ಇತ್ಯರ್ಥವಾಗಿಹೋಗುವುದು.”

ದಾಮಿನಿ:—“ಅವರು ಬಂದೂ, ಅರ್ಥವಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯೇ ಹೊರಟು ಹೋದರೆ?”

ಪ್ರತಿವಾಸಿನಿ:—“ಅದೇನು? ಹೇಗಾದೀತು?”

ದಾಮಿನಿ:—“ಆಗದೆ ಏನು? ದಾರಿಯಲ್ಲ ಅವರಿಗೆ ಆರೂ ಆವ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೂ ತಿಳಿದಿದ್ದರೆ? — ಅಮ್ಮ! ಅವರೂ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಾರೇ ಏನು?”

ಪ್ರತಿವಾಸಿನಿ:—“ಆರಿಗೆ ಗೊತ್ತಮ್ಮ! ಗಂಡುಸರ ಮನಸ್ಸು ಆವಾಗ ಹೇಗೆ ಇರುವುದೆಂದು ಆರು ಹೇಳಬಲ್ಲರು?”

ದಾಮಿನಿ:—“ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ಎಷ್ಟೊಂದು ಪ್ರೀತಿಸುವರು! ನಾನಳುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ತಾವೂ ಅಳುವರು; ನನ್ನನ್ನು ನೋಡುನೋಡುತ್ತ, ಅಳುವರು. ನನ್ನನ್ನು ನೋಡುವುದೆಂದರೆ, ಅವರಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಆಸೆ! ನೋಡುವ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿಯೆ ಎಷ್ಟೊಂದು ಹಠಮಾಡಿ, ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವರು! ಎಷ್ಟು ಬಾರಿ, ಎಷ್ಟು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ನೋಡುವರು! ಪುನಃ ನನ್ನ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಯ್ಯನ್ನಿಟ್ಟು ನೋಡುವರು; ಗಲ್ಲಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ನೋಡುವರು; ತುಟಿಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ನೋಡುವರು. ಎಷ್ಟು ನೋಡಿದರೂ ಅವರಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ರಾತ್ರಿಯ ವೇಳೆ ಎಚ್ಚರವಾದಾಗಲೆಲ್ಲ ಎದ್ದು ನನ್ನ ಮುಖದ ಕಡೆಗೆ ದೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಲೇ ಇರುವರು. ಆದರೆ ನಾನು ಈ ಹಾಳ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡೇ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆನು!”

ಹೇಳುಹೇಳುತ್ತ, ದಾಮಿನಿಯ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿತು. ದಾಮಿನಿಯು ಅಳತೊಡಗಿದಳು. ಪ್ರತಿವಾಸಿನಿಯು—“ಅಮ್ಮ! ಸಂಜೆಯಾಯಿತು. ಈ

ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಹೇಗಮ್ಮ!—ಕಳೆಯುವೆ? ಎಲ್ಲಿ ಮಲಗುವೆ?”—ಎಂದಳು. ದಾಮಿನಿಯು ಪ್ರಥಮತಃ—“ಆರಿಗೆ ಗೊತ್ತಮ್ಮ!” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಉತ್ತರಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೆ—“ಇಲ್ಲಿಯೆ ಇರುವೆನು. ನನಗನ್ನೆಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳವಿದೆ?”—ಎಂದಳು.

ಪ್ರತಿವಾಸಿನಿಯು ನಡುಗಿದಳು. ಹೇಳಿದಳು:—“ಅಮ್ಮ! ಅದೇನು—ಹೆಂಗು ಸರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವೆ? ಈ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ, ವನಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂಟಿಗನಾಗಿ ಆವ ಗಂಜು ಸಾದರೂ ಇರಲಾರನು. ಹಾಗೆಂದ ಮೇಲೆ, ನೀನೊಬ್ಬಳೇ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಇರಬಲ್ಲೆ? ರಾತ್ರಿಯ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ—ಮನೆಯೊಳಗೆ ಬೇಡವಮ್ಮ! ಮನೆಯ ಹೊರಗಿನ ಆವು ದಾದರೂ ಒಂದು ಚಾವಡಿಯಲ್ಲಿಯಾದರೂ ನಿಮ್ಮ ಅತ್ತೆಮಾವಂದಿರು ಸ್ಥಳವನ್ನು ಕೊಡಲಾರರೆ? ಆಗತ್ಯವಾಗಿಯೂ ಕೊಟ್ಟಾರು!”—ಎಂದಳು.

ದಾಮಿನಿಯೂ ಅದೇ ಆಸೆಯನ್ನು ವಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅವಳು ನಿಶ್ಚಯವಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಳೆಂದರೆ,—‘ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ತನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬಹುದು’—ಎಂದು. ಆದರೆ, ರಾತ್ರಿಯಾಯಿತು; ಪ್ರತಿವಾಸಿನಿಯು ಹೊರಟುಹೋದಳು; ಇಷ್ಟಾದರೂ, ಆರೂ ತನ್ನನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಇದುವರೆಗೂ, ಮನೆಯ ಹಿಂಬಾಗಲಾದರೂ ತೆರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಿತು; ಈಗ ಅದೂ ಮುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

ದಾಮಿನಿಯೊಬ್ಬಳೇ ಅಂಧಕಾರದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ರಾತ್ರಿಯೂ ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿಯೂ ಗಭೀರವಾಗುತ್ತ ಬಂದಿತು. ದೂರದಲ್ಲಿ ಅದಾವುದೋ ಒಂದೆರಡು ದೀಪಗಳ ಬೆಳಕು ಕಾಣಬರುತ್ತಿದ್ದಿತು; ಆ ದೀಪಗಳೂ ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಸಂವಹೋದುವು. ಗ್ರಾಮವಾಸಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ನಿಶ್ಚಿಂತರಾಗಿ ನಿದ್ರೆಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು; ಆರಿಗೂ ದಾಮಿನಿಯ ಯೋಚನೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ದಾಮಿನಿಯು ತನ್ನ ವಿಚಾರವನ್ನೇ ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದಳು. ಒಂದೊಂದು ಬಾರಿ ಭಯವೂ ಉಂಟಾಯಿತು; ಒಬ್ಬಳೇ ಇರುವುದು ಅವಳಿಗೆ ಕಷ್ಟವಾಗಿ ತೋರತೊಡಗಿತು. ಒಂದು ಕಡೆ ದಿನವೆಲ್ಲವೂ ಆಹಾರವಿಲ್ಲ; ಆಮೇಲೆ ಆದ್ಯಂತದಿನವೂ ಅಳುತ್ತಿದ್ದಳು;—ಹೀಗೆ ಶ್ರಮದಿಂದ ಅವಳ ದೇಹವು ದುರ್ಬಲವಾಗತೊಡಗಿತು. ದಾಮಿನಿಯು ಧೂಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಶಯನವಾಡಿದಳು. ನಿದ್ರೆಯೂ ಬೇಗನೆ ಬಂದಿತು.

ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿಯೆ ಆಲಿಸಿದಳು;—ಆರೋ ತನ್ನನ್ನು “ಅಮ್ಮಾ!” ಎಂದು ಕೂಗಿ ಕರೆದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿಯೇ ‘ಅಮ್ಮಾ!’ ಎಂದು ಉತ್ತರವಿತ್ತಳು. ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿಯೇ ಬೋಧೆಯುಂಟಾಯಿತು; ಅವಳ ಅಮ್ಮನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ:—“ಎಳಮ್ಮ! ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ಏನಿದೆ?—ಎಂದು.

ಮರುದಿನ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಎದ್ದವರಾರೂ ಘನಃ ದಾಮಿನಿಯನ್ನು ನೋಡಲಿಲ್ಲ.

ಷಷ್ಠ ಪರಿಚ್ಛೇದ.

ಹತ್ತುಹನ್ನೆರಡು ದಿನಗಳ ಮೇಲೆ, ರಮೇಶನು ಮನೆಗೆ ಬಂದು, ಎಲ್ಲ ವೃತ್ತಾಂತಗಳನ್ನೂ ಕೇಳಿದನು. ತಂದೆಯನ್ನೇನೂ ಎನ್ನಲಿಲ್ಲ; ಮಲತಾಯಿಯ ಮೇಲೆ ದೋಷವನ್ನೂ ಆರೋಪಿಸಲಿಲ್ಲ; ಆರಿಗೂ ಏನನ್ನೂ ಹೇಳದೆ, ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೊರಟನು. ಊರೂರುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೇರಿಕೇರಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆರೇಳು ದಿನಗಳು ಸುಮ್ಮನೆ ಸುತ್ತಿದನು; ಎಲ್ಲಿಯೂ ದಾಮಿನಿಯ ಸಮಾಚಾರವು ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ, ಒಂದು ದಿನ ಉಷ್ಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಷಣ್ಣಭಾವದಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಮನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ನದೀತೀರದಲ್ಲಿ ಮುರುಕುವಾಳಿಗೆಯೊಂದನ್ನು ನೋಡಿ, ಅಲ್ಲಿ ನಿಂದನು. ಆ ಮುರುಕುವಾಳಿಗೆಯೊಡನೆ ತನ್ನ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೋಲಿಸಿನೋಡಿದನು. ಮಾಳಿಗೆಯ ಮಾಡೆಲ್ಲವೂ ಮುರಿದುಬಿದ್ದಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಅಶ್ವತ್ಥ, ವಟ, ಮೊದಲಾದ ವೃಕ್ಷಗಳು ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಬೇರುಗಳನ್ನು ಗೋಡೆಯ ತುಂಬು ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಅಹಂಕಾರದೊಡನೆ ಅಂದೋಲನಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ದುರ್ಬಲವಾದ ಮಾಳಿಗೆಯು ಏಕಾಕಿಯಾಗಿ ನದೀತೀರದಲ್ಲಿ ದ್ದುಕೊಂಡು, ಆದೇಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಹನಮಾಡುತ್ತಿದೆ.

ರಮೇಶನು ಮುಂಬರಿದು, ಭಗ್ನಮಂದಿರದ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂದನು. ಬಾಗಿಲು ಕೆರೆದಿದ್ದಿತು; ಮನೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿದನು. ಅವನು ಸವಿಾಪಕ್ಕೆ ಬಂದ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದ ಬಾವುಲಿ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಆ ಅಂಧಕಾರದಲ್ಲಿ ಹಾರಾಡತೊಡಗಿದುವು. ಅಂತರ, ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಅವುಗಳ ಸದ್ದು ಅಡಗಿತು. ಗೃಹವು ಭಯಾನಕವಾಗಿಯೂ ಗಂಭೀರವಾಗಿಯೂ ತೋರಬಂದಿತು. ರಮೇಶನು ನಿಂದಲ್ಲಿಯೆ ನಿಂದುಬಿಟ್ಟನು. ಉತ್ತರಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೆ, ಕೋಣೆಯೊಳಗಿಂದ ಮನುಷ್ಯಕಂಠದಿಂದ ಹೊರಟ ವ್ಯುದುಶಬ್ದವೊಂದು ಕೇಳಬಂದಿತು. ರಮೇಶನ ಮೆಯ್ಯೆಲ್ಲವೂ ರೋವನಾಂಚಿತವಾಯ್ತು. ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ, ಅವಧಾನದಿಂದ, ನಿಶ್ಯಬ್ದವಾಗಿ ಆ ಸ್ವರವು ಕೇಳಬಂದ ಕಡೆಗೆ ಹೋದನು. ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ನೋಡಿದನು;—ಅವರೊ ಒಂದು ರೋಗಗ್ರಸ್ತವಾದ ಮಾನುಷಶರೀರವು ಮೃತ್ಯುಶಯ್ಯೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ.

ರಮೇಶನು ಏನನ್ನೋ ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡು ಅಳತೊಡಗಿದನು. ನರದೇಹವು ಜ್ಞಾನಹೀನವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದರ ಕಂಠಸ್ವರವು ಮಾತ್ರ ಸ್ವಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ಕಡಮೆಯಾಗುತ್ತ ಬರುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಕ್ಷೀಣವಾದ ಆ ಕಂಠಸ್ವರದಿಂದ ಈ ವರಿಯಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಿತು:—ಅವ್ವಾ! ಬಂದೆಯೆ? ಕುಳಿತುಕೊ; ಇನ್ನು ವಿಳಂಬಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಒಂದು ಬಾರಿ ಮಾತ್ರ ಆ ನನ್ನ ರಮೇಶನನ್ನು ನೋಡಿ ಬರುತ್ತೇನೆ.”—

ರಮೇಶನು ಚೀತ್ಕಾರಮಾಡುತ್ತ, —“ದಾಮಿನಿ! ದಾಮಿನಿ! ನಾನು ಬಂದಿ

ದ್ದೇನೆ; ಇನ್ನೆಂದಿಗೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರುವುದಿಲ್ಲ!”—ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಅಳತೊಡಗಿದನು.

ದಾಮಿನಿಯಾವ ಉತ್ತರವನ್ನೂ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ರಮೇಶನು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಹೊರಕಾಡುತ್ತೆ, ಚೇತ್ಕಾರವ ಮಾಡತೊಡಗಿದನು.— “ಈ ಬಾರಿ ಮಾತನಾಡು. ನಿನ್ನ ಆ ಮಾತುಕತೆಗಳನ್ನು ಎಷ್ಟೋ ದಿನಗಳಿಂದ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ; ದಾಮಿನಿ! ಈ ಬಾರಿ ಯಾದರೂ ಮಾತನಾಡು!”— ಎಂದು ಗೋಳಿಡತೊಡಗಿದನು. ಆಗಲೂ ಉತ್ತರ ವಿಲ್ಲ;—ಎಲ್ಲವೂ ನಿಶ್ಯಬ್ದ! ರಮೇಶನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾತ್ರ ಏನೋ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ರುದ್ಧಶ್ವಾಸದಿಂದ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಓಡಿ, ದೀಪವನ್ನುರಿಸಲು ಬೇಕಾದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು, ದೀಪಿಗೆಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿದನು. ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ನೋಡಿದನು; ಅಲ್ಲಿಯೆ ಇನ್ನಾರೋ ವೃದ್ಧೆಯೊಬ್ಬಳು ಕುಳಿತುಕೊಂಡು, ದಾಮಿನಿಯ ಮುಖವನ್ನು ನಟ್ಟ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ದಾಮಿನಿಯು ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿದ್ದಳು.

ರಮೇಶನನ್ನು ನೋಡಿ, ವೃದ್ಧೆಯು ನಕ್ಕಳು. ಭಯಂಕರವಾದ ಆ ನಗೆಯನ್ನು ನೋಡಿ, ರಮೇಶನ ಮೆಯ್ಯೂ ರೋವಾಂಚಿತವಾಯ್ತು! ವೃದ್ಧೆಯು ಎದ್ದಳು. ಎದ್ದು ನಿಂದು, ರಮೇಶನ ಮುಖವನ್ನು ಏಕದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡತೊಡಗಿದಳು. ರಮೇಶನು ಗುರುತಿಸಿದನು;— ಅವಳೇ ಆ ಪೂರ್ವಪರಿಚಿತೆಯಾದ ಉನ್ನಾದಿನಿ!

ಉನ್ನಾದಿನಿಯು ಒಂದು ಬಾರಿ ತುಟಿಯ ಮೇಲೆ ಬೆರಳನ್ನಿಟ್ಟು,— “ಸುಮ್ಮನಿರು! ಶಬ್ದವಾಡಬೇಡ. ನನ್ನ ದಾಮಿನಿಯು ನಿನ್ನಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ;—ನಿನ್ನಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ!”— ಎಂದಳು. ಒಡನೆಯೆ, ಮತ್ತೊಂದು ಬಾರಿ ಎಕಟವಾದ ನಗುವನ್ನು ನಕ್ಕಳು, ರಮೇಶನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು, ಅವನ ಕೊರಲನ್ನು ವಜ್ರಾಯುಧದಂತೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಒತ್ತಿ ಹಿಡಿದು, — “ಗೊತ್ತಾಯಿತು ನೀನೇ ರಮೇಶನು. ನಿನ್ನ ದೆಸೆಯಿಂದಲೇ ನನ್ನ ದಾಮಿನಿಯು ಮರಣಪಟ್ಟಳು!” - ಎಂದಳು.

ರಮೇಶನಿಗೆ ಶ್ವಾಸರೋಧವಾಯ್ತು; ಕಣ್ಣು ನರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಉಬ್ಬಿದುವು. ಅವನಿಗೆ ಮಾತಿಲ್ಲ; ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ಅವನನ್ನನಾಗಿ ದಾಮಿನಿಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೆ ಬಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟನು. ಹುಚ್ಚಿಯು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ರಮೇಶನ ಕತ್ತನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹಿಡಿದಳು. ಈ ಬಾರಿಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ಮುಗಿಯಿತು!

1911ರಲ್ಲಿ

“ಸದಾನ

ನ್ಯಾಜಿತವಾದುದು

ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್ ವರ್ಕ್ಸ್‌ಕಂಪನಿ, ಲಿಮಿಟೆಡ್

೧೧೫೩ ಎ .

ಇಂಗ್ಲಿಷ್, ಸಂಸ್ಕೃತ, ಕರ್ನಾಟ, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ

ದೊಡ್ಡ ಮತ್ತು ಸಣ್ಣ ತೆಳ ಮುದ್ರಣಕಾರ್ಯ!

ಪುಸ್ತಕಗಳು, ಪತ್ರಿಕೆಗಳು, ಬಿಲ್‌ಫಾಂಗಳು, ಫುಸಗಳು, ಸರ್ಕ್ಯುಲರ್‌ಗಳು, ಕ್ಯಾಟಲಾಗುಗಳು, ಓರೀಟೇಷುಗಳು, ಫೈಗ್ರಾಮ್‌ಗಳು, ಟಿಕೆಟುಗಳ ವಿಸಿಟಿಂಗ್‌ಕಾರ್ಡುಗಳು, ವಿವಾಹಪತ್ರಿಕೆಗಳು, ವರ್ಗಊಳಿಗಳನ್ನು, ಲೆಕ್ಕದ ಪುಸ್ತಕಗಳು, ಕೈಯುತ್ತಗಳು, ಅರ್ಜಿಗಳು, ಇತರ ಫಾರಂಗಳು, ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲಾ ಅಚ್ಚಿನ ಕೆಗಳೂ ಸುಲಭದರದಲ್ಲಿ!!

ನೇತ್ರಾವಂದಕರವಾದ ಬಗೆಬಗೆಯ ಹೊಸಹೊಸ ಮಾದಿರಿಗಳಲ್ಲಿ!!!

ತರತರದ ಬೈಂಡಿಂಗ್ ಮತ್ತು ರೂಲಿಂಗ್!!

ಬಲು ಅಗ್ಗ!

ಬಲು ಸೊಗಸು!!!

ಎನ್‌ಟ್ರೇವಿಂಗ್, ಫೋಟೋ ಎನ್‌ಲರ್‌ಪಿಂಗ್, ಸೈನ್‌ಬೋರ್ಡ್ ಪ್ರೆಂಟಿಂಗ್!!!
ಬಗೆಬಗೆಯ ನಮೂನೆಗಳಲ್ಲಿ! ಸೊಗಡ ಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ!! ಸುಲಭವಾದ ದರಗಳಲ್ಲಿ!!!

ಪಟಗಳಿಗೆ ಚಾಕಟ್ಟುಗಳನ್ನೂ ಕನ್ನಡಿಗಳನ್ನೂ ಹಾಕುವ ಕೆಲಸವು
ಅಪ್ರಕು! ಅದ್ವಿತೀಯ!!

ಎಲ್ಲಾ ಬಗೆಯ ಪುಸ್ತಕಗಳಿಗೂ ಸ್ವೇಚ್ಛನಿರಿ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಗೂ ಸುಲಭಕ್ಕಯ!
ಒಸಿಸಿನಲ್ಲಿಯೆ ಫಾರಾಟಕ್ಕೆ ಇಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು!!

ಸರ್ವರೂ ದಯೆಮಾಡಿ!

ಒಂದು ವೇಳೆ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ!!

ನೋಡಿದರೆ ಆಮೇಲೆ ಬಿಡಲಾರರಿ!!!

ಬೇಕು!

ಬೇಕು!!

ಬೇಕು!!!

ಕನ್ನಡ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್, ಮರಾಠಿ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಪೊಸಿಟರರು!!!

ಯೋಗ್ಯತೆಯ ಮೇಲೆ ಸಂಬಳ!!!

ಎಸ್ಕಿಮೋಟ್‌ಗಳನ್ನೂ ಇತರ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನೂ ಕುರಿತು ಕೆಳಗಿನ ವಿಳಾಸಕ್ಕೆ ಬರೆದು ಕೇಳಿ:

ಯು. ನರಸಿಂಹ ಮಲ್ಯ,

ಮ್ಯಾನೇಜಿಂಗ್ ಪ್ರೊಪ್ರಿಯಟರ್.

